Է. ՏԱՐԻ 1869 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 3 ԱՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 10 ԱՊՐԻԼ 1890 — Ն. Տ. 22 ԱՊՐԻԼ 1890 — ՀԻՃՐ. 3 ՐԱՄԱ. ԱՆ 1307 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

29 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ ... 160
» ... 80
» ... 40
Գաւառաց ... 200
» ... 100
Օտար երկրաց ... 56
» ... 28

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 10 ԱՊՐԻԼ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԴՈՒՌՍԵՐ

Եգիպտոսի արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Տիգրան փաշա և Եգիպտոսի երմտական խորհրդական Պ. Փալմէր Փարիզ կը գտնուին, Եգիպտոսի առանձնայնորհեալ պարտուց տոկոսին 5%է 4%ի զեղչման վրայ բանակցելու։ Արտաքին գործոց Նախարար Պ. Ռիպոյի հետ արդէն մէկ երկու տեսակցութիւն ունեցան։

Այս զեղչման առաջարկը կուգար Անգլիոյ կողմէ, որ Եգիպտոսի ներքին վիճակը բարեկարգելու գործն ստանձնած լինելով, երմտական վիճակին բարւոքումն իրեն գլխաւոր կէտ նպատակի դրած էր։ Որովհետեւ վերջին ժամանակներս Նեղոսի հովտին մէջ տիրող խաղաղութեան և ապահովութեան շնորհիւ Եգիպտոսի դրամական վարկը մեծապէս բարւոքած է, Անգլիա կը փափաքէր որ այս բարեփոխեալ վիճակէն Եգիպտոսի գանձն ևս օգտի նուազ տոկոս վճարելով իւր հանրային պարտուց։ Տոկոսաց զեղչումէն ուղղակի պիտի օգտի ֆէլլահ ժողովուրդն, որոյ ծանր տրոց ներքեւ հեծեծագին վիճակն յաճախ նկարագրուած է այնչափ որտայոյզ շեշտերով։

Ֆրանսա ո՛չ նուազ համակրանք կը յայտնէր Ֆէլլահներու վիճակին, բայց Եգիպտոսի վերաբերեալ կարգադրութեան մը չմասնակցած կը փափաքէր գիտնալ թէ ե՞րբ վերջ պիտի դնէ երկրին այժմեան անորոշ վիճակին անգլիական միջամտութեան ներքեւ։ Անգլիա բացորոշ պայմանաժամ չէր նշանակեր, և Ֆրանսա բանակցութեան մնալել չէր ուզեր մինչեւ որ այս հիմնական կէտ չորոշուէր։

Բայց Ֆրանսայի բացառական ընթացքն ի վերջոյ վնաս կը բերէր Ֆրանսայի վարկին Նեղոսի հովտին մէջ, ուր կ'ըսուէր թէ Ֆրանսայի ընդդիմութիւնն է միակ պատճառ Եգիպտոսի գանձուն ծանր բեռի մը տակ մնալուն։ Արտաքին գործոց արդի Նախարար Պ. Ռիպօ տարբեր եղանակ մը խորհած է Ֆրանսայի վարկը բարձրացնելու սոյն խնդրոյ առթիւ։ Զի չատանար անգլիական առաջարկութեամբ զոր չատ սահմանափակ կը գտնէ, և փոխանակ Եգիպտոսի միայն առանձնայնորհեալ պարտուց տոկոսը զեղչելու, կ'առաջարկէ խտիվական կայուածներով և պետական հողերով երաշխաւորեալ Տոմէնի և Տայրէի Սէնիէի երկու փոխառութեանց ևս տոկոսները զեղչել։ Եգիպտոսի բարւոյն նախանձախնդիրք ի հարկէ գոհ պիտի լինին այնպիսի ծրագրով մը որ տարեկան չէ թէ 80,000 ոսկի, այլ 300,000 ոսկի խնայել կ'առաջարկէ, մէկի տեղ երեք փոխառութեանց տոկոսներն իջեցնելով։

Ռուսիա որ Ֆրանսայի կը հետեւի, Գերմանիա որ այս պահուս նախանձախնդիր կ'երեւի Ֆրանսայի հետ իւր յարաբերութիւնները մտերմացնելու, և Աւստրիա և Իտալիա, որք Գերմանիոյ կը հետեւին, տարամարտութիւն յայտներ են այս ընդհանուր զեղչման ծրագրոյն յարելու։ և Անգլիա մենակ պիտի մնայ, եթէ պնդէ չատանալ առանձնայնորհեալ պարտուց եւեթ տոկոսին զեղչմամբ։ Բայց Ֆրանսական առաջարկն այնչափ օգտակար է Եգիպտոսի չահուց որ հաւանական չէ բնաւ զի Մեծն Բրիտանիա ընդդիմանայ։

Եգիպտոս ուրեմն խնդակցութեան արժանի է, քանի որ երկու մեծ Տէրութիւններ, փոխանակ իւր պատճառաւ վէճի բռնուելու, իրարու հետ գովելի նախանձայուղութեամբ կը մրցին ըստ կարի լաւագոյն ծառայութիւն մատուցանել իրեն։

Երեսփ. Ժողովոյն մէջ, արտաքին գործոց խորհրդական Սըր Ճէյմս Ֆէրկիւսըն, երեսփոխանաց ոմանց կարծիքն հերքելով, պնդեց թէ վերջին ժամանակներս Եգիպտոսի հարստութեան ու բարեկեցութեան չափն զգալապէս աւելցած է։ Թէեւ ինչ ինչ տուրքեր զեղչուած, բայց գանձարանին հասոյթք ընդհակառակն աճած բազմացած են։

Սըր Ճէյմս Ֆէրկիւսըն պահպանողական կուսակցութեան բերանն է։ Բայց ահա Պ. Զէմպրէյ-ին արժատական կուսակցապետն ևս նոյն տեսութիւնը կը հաստատէ, յետ իւր ծանուցեալ ուղեւորութեան Յալեքսանդրիա եւ ի Դահիրէ։ Եգիպտոս վերջերս յաջողած է կատարեալ հաւասարակշռութիւն հաստատել իւր հասութից ու ծախսուց միջեւ։ Աւելին կայ։ Առաջուան բացերուն յաջորդած է հասութից յաւելուած մը, որ տարուէ տարի կը գործածուի տրոց զեղչման հանրային շինութեանց և կրթութեան ծաւալման։ Տոկոսաց առաջիկայ զեղչմամբ կարելի պիտի լինի հանրօգուտ ուրիշ տնօրինութիւններ ընել։ Դատարանք հաստատուած են երկրին ամենէն հեռաւոր կողմերը։ Պաշտօնէից զեղծումներն և մասնաւորապէս զօրաքաղութիւնը խափանելու համար եղած ճիգերն արդիւնաւոր հանդիսացած են։ Տրոց գրութիւնը բարեփոխուած է։ Ֆէլլահներն այժմ ճշդիւ գիտեն թէ ինչ պիտի վճարեն Տէրութեան։ Տարապարհակ աշխատութիւնը քանի տարիէ հետէ կը զեղչուէր, եւ այս տարի բոլորովին չընդունեցաւ։ Կառավարութիւնն այժմ իւր աշխատցուցած մարդոց վարձք մը կը վճարէ։ Բանակն ևս առաջուան պէս մարդոց և դրամի կողմէ ծանր բեռ մը չէ երկրին։ Նեղոսի ջրանցներու գրութիւնն ընդարձակուած է, ըստ կարի մեծագոյն տարածութիւն մը ոռոգելով։ Նեղոս Եգիպտոսի կեանքն է, և Նեղոսի բարերար ջուրը ո՛րչափ ընդարձակապէս և ո՛րչափ առատապէս բաշխուին երկուց կողմանց անապատներուն, այնչափ աւելի կ'ածի Եգիպտոսի նիւթական հարստութիւնը։

Սըր Ճէյմս Ֆէրկիւսըն ըսաւ թէ Եգիպտոսի մէջ Անգլիա դժուար պարտաւորութիւն մ'ունէր կատարելու։ Բայց այս պատճառաւ ուրիշ Տէրութեանց հետ իւր յարաբերութիւնք չեն խանդարած։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը Պապին հետ բանակցութեամբ կարգադրեր է որ Ալէքսանդրիոյ մէջ վերահաստատի լատինական Պատրիարքութիւն մը, իբրաւասութեամբ Կարմիր Ծովու եղերաց, Սուտանի և Հապէշստանի վրայ, ի գիւրութիւն այն կողմանց կաթոլիկ ժողովրդոց։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴՈՒՌՍԵՐ

Նախարարապետ Ֆոն Քափրիվի շատ լաւ տպաւորութիւն թողուց Բրուսիոյ Երեսփ. Ժողովոյն վրայ։ Իւր անդրանիկ ճառն հեռագիրը ծանոյց արդէն։ Արտաքին աշխարհավարութեան տեսակէտով կարեւորութիւն չունէր, որովհետեւ այն կարգի նիւթոց վրայ Բրուսիոյ Խորհրդարանին առջեւ չի խօսուիր։ Զօր. Քափրիվի զինուորական կորուկ բայց քաղաքավար ձեւով մը խօսեցաւ, փափաք յայտնելով Խորհրդարանին հետ մտերմական յարաբերութեանց մէջ մնալու։ Համեստաբար յիշեցուց թէ ինք քաղաքական կեանքի մէջ նոր մտած լինելով, ժամանակի մը կը կարօտի փորձառութիւն ստանալու համար։ Մեծապէս ներբողեց իւր նախորդին քաղաքագիտական նշանաւոր հանճարն, հայրենասիրութիւնն և արդիւնաւէտ գործունէութիւնն, և հաստատելով հանդերձ թէ ընդհանուր աշխարհավարութեան մէջ փոփոխութիւն չպիտի մնայ, յարեց սակայն թէ Պրոմարք իշխան Տէրութեան վարչութեան մէջ այնքան մեծ տեղ մը կը գրաւէր իւր արտակարգ կարողութեամբ [illegible] դատապարտեալ նախարարութիւնք յետ այսորիկ պատասխանատուութեան աւելի մեծ բաժին պիտի ունենան գործոց ընթացքին մէջ։ Զօր. Քափրիվի մանաւորապէս չեշտեց իւր խօսքն՝ յիշեցնելով թէ այժմ Գերմանիա ունի այնպիսի Կայսր մը որոյ անձնական զօրեղ բնաւորութիւնը նշանաւորագոյն տարրը կը հանդիսանայ հանրային գործոց վարչութեան մէջ։

Հետեւեալ օրը Զօր. Քափրիվի վերստին խօսք առաւ նոյն ժողովոյ մէջ։ Ընդդիմադիր երեսփոխանք կը գանգատէին Պրոմարք իշխանի վարչութեան օրով կէս պաշտօնական լրագրաց կատարած դերէն, որք Հանովերի հանգուցեալ թագաւորին Բրուսիոյ կառավարութեան կողմէ գրաւեալ դրամներէն նպաստ կ'ընդունէին, Պրոմարքեան քաղաքականութեան նպաստաւոր յօդուածներ հրատարակելու համար։ Զօր. Քափրիվի ծանոյց թէ այսուհետեւ կառավարութեան ամեն զեկուցմունք Ռ-յ-ն-ց-յէր պաշտօնական օրգաններին մէջ պիտի երեւին, և միայն մէկ երկու մերթերու հետ յարաբերութիւն պիտի ունենայ նախարարապետական պաշտօնարանը՝ գերմանական քաղաքականութեան հակառակ տարածուած կարծիքները մերթ ընդ մերթ ուղղել կարենալու համար։ Նոր նախարարապետն յարեց թէ իւր պաշտօնի կոչուելէն ի վեր յիշեալ պաշտօնաթերթէն զատ ուրիշ թերթի մէջ բան հրատարակել տրուած չէ կառավարութեան թելադրմամբ։

—Վիլհէլմ Կայսր ֆրանսերէն լեզուաւ առ Նամակը գրեց առ Պ. Ժիւլ Սիմոն։— «Տէր, Տարիներով դՁեզ գնահատելէն ետքն իբրեւ հրապարակագիր, գիտնական և իմաստասէր, Ձեր անձնական ծանօթութիւնն ևս վայելած լինելով, կը փափաքիմ որ լաւ յիշատակ մ'ունենաք այն խաղաղասէր և քաղաքակրթիչ պաշտօնէն որով իմ մայրաքաղաքս եկած էիք։ Ուստի, Ձեզ կը ղրկեմ իմ պապուս Մեծին Ֆրեատերիկի երաժշտական գործոց մէկ հաւաքածոյն։»

Կայսրն այսպիսի նուէր մ'ընելու գաղափարն ունեցած էր երեկոյ մը, երբ իրեն սեղանակից ունէր զՊ. Ժիւլ Սիմոն։ «Իմ պապուս Ֆրեատերիկ Բ.ի գործերն հրատարակել տուի, բռաւ առ Պ. Ժիւլ Սիմոն, և Ձեզ պիտի ղրկեմ ի յիշատակ Ձեր այցելութեան ի Գերլին»։ Կայսրն այս խոստումն յիշած է։ Գործը, չքեղապէս տպագրուած և ճոխապէս կազմուած, անուանեալ է. Musikalische Verke Fried richs des Grossen. «Երաժշտական գործք Մեծին Ֆրեատերիկի»։

ՍԹԷՆԼԻ ԵՒ ԷՄԻՆ

Սըր Ռիչըրտ Մաքֆրն, Արեւելեան Ափրիկէի անգլ. Ընկերութեան նախագահն և պաշտօնակիցք կը չարունակեն Թ-ֆէի մէջ յօդուածներ հրատարակել Էմին փաշային և գերմանական կառավարութեան [illegible] պաշտօնական առ Պ. Սթէնլի ուղղեալ նամակներն ընդհատած և իւր ձեռքն անցուցած լինելուն համար, և կը հրաւիրեն անգլ. կառավարութիւնն որ չչատանայ գերման կառավարութեան անորոշ յայտարարութեամբ ափրիկեան խնդրոյ վրայ։

— Էնֆէնտին Պէյի թղթակիցն ըսաւ առ Պ. Սթէնլի, ի Բան. «Լրագիրք ոմանք կը պատմեն թէ Էմին փաշա երբեմն Եանեայի կառավարչին քարտուղարն եղած է, յետոյ ամուսնացած է անոր այրի կնոջ հետ, զոր ապա լրած է, հեռը տանելով կնոջ մեծ հարստութիւնն, և Ափրիկէի նոր չա՛ր յարեալ մեռալուն և Եւրոպա դալ չուզելուն պատճառն այն է որ Եւրոպեան դատարանաց խստութենէն կը վախնայ։»

Պ. Սթէնլի կը հարցունէ թէ «Էնֆէնտին Պէյէն ևս այս զրոյցներուն հաւատ ընծայած է»։ Թղթակիցն «Ոչ» կ'ըսէ, և Պ. Սթէնլի կը յարէ թէ իրօք չէր արժեր այդպիսի զրոյցներու ականջ կախել։

«Էմին փաշային առաջուան կեանքը չեմ գիտեր։ Ափրիկէի մէջ հապէշուհի մը հետ ամուսնացած է, զոյս գիտեմ։ Կինը մեռած է։ Այս ամուսնութենէն ծնած է Էմին փաշային դուստրն Ֆէրիտա, սիրուն աղջիկ 7—8 տարեկան, որ իւր հօրմէն ժառանգած է սուր միտք և գիտնական ճաշակ։ Էմին փաշային Սուսանի վրայ ի գործ դրած փոխարքայական իշխանութիւնն հարկաւ իրեն սիրելի կ'ընծայէ այն ափրիկեան երկիրներ։ Եւ ո՞ւր է այն լքեալ կին։ Եթէ ողջ լինէր, կամ գոյութիւն ունենար, միթէ եւրոպեան գայթակղուսէր լրաբերներուն առիթ կը պակսէր անոր վրայ մանրամասն տեղեկութիւն տալու։ Իմ անձիս վրայ ևս փորձած եմ թէ չատ դիւրին բան է գայթակղական բաներ գրել հրապարակային մարդոց նկատմամբ։ Ամեն անգամ Եւրոպա վերադառնալուս տեսնեմ իմ վրայոք գայթակղալից բան մը պատմուեր է։ Երբ զՎիվինկսթըն գտայ և յետոյ Եւրոպա վերադարձայ, մեծանուն Մրսիոնարին նամակները զոր հետս բերի՝ շինծու են բաւեցաւ։ Լրագիր մ'ալ պատմեց թէ իմ յանձինիկ ուղեւորութիւնս սոսկ պատրուակ մ'էր անհետանալու համար, որովհետեւ լքած էի սիրուն եւրոպացի կին մը, զոր կը թողէի մայր տան և վեց զաւակաց։ Այս պատմութեան վրայ միակ ցաւս գիտէ՞ք ի՞նչ է։ Երանի՜ թէ տուգ լինէր։ Այսօր ամեն ժամանակէ աւելի կը սիրէի այդ կինն, եթէ գոյութիւն ունենար, և տան և վեց զաւակներս ալ այսօր մեծ մարդիկ կը լինէին, և թանկագին աջակիցներ իմ ափրիկեան ձեռնարկութեանցս։ Տան և վեց երիտասարդ Սթէնլինե՞ր ի՞նչ ազուոր կարաւան։»

ԱՐԵՒԵԼԱԳԻՏԱՑ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՆ

Արեւելագիտաց իններորդ միջազգային համաժողովն ի Լոնտոն պիտի գումարի գալ տարի՝ նախագահութեամբ Սըր Հէնրի Ռոլինսընի։ Արդէն աւելի քան 300 գիտնականներ իրենց մասնակցութեան յայտարարութիւնը ղրկած են։ Ֆրանսայի կողմէ գլխաւորապէս պիտի մասնակցին Պ. Օֆէռ, [illegible] (Գրականական [illegible] թիւնք), Պ. Պասէրօ, նմանապէս, և Բրուգիէ մարքիզն, նախագահ Ֆրանսայի հնդկայինական ակադեմիական ընկերութեան։ Վսեմ. Ահմէտ Միտհաթ էֆ. կը դրէ թերթ. Հ-էէթ-ին մէջ թէ գիրք մը կը պատրաստէ յատկապէս Արեւելագիտաց այս ինններորդ ժողովոյն մատուցանելու համար, որով հետեւ լքած էի սիրուն եւրոպացի կին մը, զոր կը թողէի մայր տան և վեց զաւակաց։ Այս պատմութեան վրայ միակ ցաւս գիտէ՞ք ի՞նչ է։ Երանի՜ թէ տուգ լինէր։ Այսօր ամեն ժամանակէ աւելի կը սիրէի այդ կինն, եթէ գոյութիւն ունենար, և տան և վեց զաւակներս ալ այսօր մեծ մարդիկ կը լինէին, և թանկագին աջակիցներ իմ ափրիկեան ձեռնարկութեանցս։ Տան և վեց երիտասարդ Սթէնլինե՞ր ի՞նչ ազուոր կարաւան։»

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Փորթուկալի երկուք ու կէս միլիոն անգլ. ոսկւոյ փոխառութիւնը խղճալի կերպիւ անյաջող ելաւ Փարիզի հրապարակին վրայ։ Խնդրուած գումարին մէկ փոքր մասն հազիւ ստորագրուելով, կառավարութիւնն ետ կեցաւ և ստորագրողաց դրամն ետ տրուեցաւ։ Ամեն մէջոց ի գործ դրուած էր սակայն Ֆրանսացիներն համոզելու համար որ որ իրենց դրամը Փորթուկալի վստահին։ Բայց Փորթուկալ իւր առաջուան փոխառութեանց տոկոսն և գլխամասը վճարելու մասին կանոնաւորութեամբ չէր փայլեր, և Անգլիոյ դէմ իւր պայքար դրամատեաց վրայ հոյ հաստատութեան մեծ հարուած տուած էր։ Անգլիոյ դէմ ո՛չ միայն քաղաքական այլ և սեղանաւորական և առեւտրական պայքար մը հրատարակելով, Փորթուկալ Գերմանիոյ կամ ուրիշ մեծ Տէրութեան մը վարկն իրեն օժանդակ չէր առած։

—Սերբիա փինթօ Փորթուկէզ հազարապետն, որուն անգլիական հպատակ Մաքայոյօնները զարնելը չէ մոռցուած, այս օրերս Լիսպոն կը հանի, որոյ նորընտիր երեսփոխաններէն մին ալ ինք է։ Մեծ պատրաստութիւնք կը կատարուին փառաւոր ընդունելութիւն մ'ընելու այս ժողովրդական զինուորականին։

ՊԱՊԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպական լրագիրք ոմանք վերջերս լուր հաներ էին թէ Պապին քաղաքական իշխանութիւնը գէթ մասնակի վերահաստատելու խորհուրդ մը կայ։ Իբր թէ Պապն իւր բնակութիւնն աւստրեան Թրենթինոյի կամ Թիրոլի լեռնային գաւառը պիտի փոխադրէ և հոն ինքնուրոյն իշխանութիւն ի գործ պիտի դնէ եղեր, զերծ ո՛և է Տէրութեան հպատակութենէ։

Պապը կամ կարդինալք այսպիսի խորհուրդ մը իրօք ածեր են պահ մը։ Մինչեւ իսկ Վատիկան վերջերս իւր նուիրակաց պաշտօն տուեր է կառավարութեանց կարծիքն իմանալու [illegible] հաստատման վրայ։ Ամեն կառավարութիւնք միաբերան պատասխաներ են թէ յիմարութիւն կը լինէր այնպիսի խորհուրդ մը տածել։ Աւստրիա մանաւանդ, կաթոլիկ Տէրութեանց մէջ ամենէն աւելի Պապին պաշտպանութիւն ընող Տէրութիւնը, բացարձակ մերժեր է, և պնդեր է որպէս զի Պապական իշխանութիւնն հաշտուի Իտալիոյ պետութեան հետ, ճանչնալով իտալական միութիւնն և թագաւորութիւնը։

Պ. ՔՐԻՍՊԻ ԵՒ ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Անպաշտօն և անպատասխանատու վիճակի մէջ ազատական գաղափարներ պաշտպանել դիւրին է։ Իսկ պաշտօնի վրայ եւ պատասխանատուութեան ներքեւ ազատական գաղափարներէն հրաժարիլ աւելի յաճախադէպ է։ Ասոր դառն փորձը կ'առնու Պ. Քրիսպի։ Եւրոպիոյ ամենէն ծայրայեղ ազատականներէն կամ լաւ ևս՝ արմատականներէն մին էր Պ. Քրիսպի։ Հանրապետական էր իւր բովանդակ երիտասարդութեան եւ հասուն տարիքին մէջ, իսկ արդ ծերութեան մէջ ջերմ պաշտպանն է թագաւորութեան և թագաւորական

—) 125 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱԴՍՆ ՖՈՒՐՈՒՐՈՎ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

—Ժէդդուիւտ, կը տեսնես թէ ոտքդ ինկած եմ։ Այս միջոցը միայն ունիմ զքեզ համոզելու համար, այն է քու կարեկցութիւնդ հրաւիրել։ Հաւատա՛ խօսքիս, Ժէդդուիւտ, գէշ, չատ գէշ բան է ինչ որ միտքդ դրեր ես ընել։ Քեզի չափ ես ալ գիտեմ թէ պէտք է արգելուլ անմեղի մը դատապարտութիւնը։ Եւ սակայն չպիտի արգելում զայն։ Պատճառն այն է որ, իմ պարտականութիւնս՝ զոր ուրիշներէն լաւագոյն կերպով կը ճանչնամ՝ կը հարկադրէ զիս այդ գործին չխառնուիլ։ Ապա թէ ոչ կրնայ ըլլալ որ ճշմարտութիւնն ըսեմ դատաւորներուն, Հէյյնն ազատեմ և Ռընօտիէռը պատժել տամ։ Բայց այս բանս չեմ կրնար ընել, անկարելի է։ Խնդամ կ'արգելում զիս այդ բանն ընել։ Եթէ Ռընօտիէռ՝ հայրս անգամ սպանած ըլլար, եթէ սոսկալի, անբնական վատութիւն մը իսկ գործած ըլլար։ ։ ։ չեմ գիտեր ի՞նչ սրբապղծութիւն։ ։ ։ Նորէն չը պիտի կրնայի բան մը ընել։ Ժէդդուիւտ, դուն չար կին մը չես, մի՛ հեռեւիր առաջին չարժմանդ։ Այդ չարժումը, կ'ըմբռնեմ, սրտիդ արդարութենէն թելադրեալ է։ ։ ։ ուստի չեմ նեղանար։ ։ ։ և ապացոյցն այն է որ եթէ խոստանաս ինձ մէկուն չըսել այդ գաղտնիքը, զքեզ քովս կը պահեմ, և ըրածներուդ հակառակ՝ չեմ ճանաչեր զքեզ։

—Ժէդդուիւտ, իր որդին այսպէս ծերադիր տեսնելով, դժուարաւ կը զսպէր արտասուքը։

Ինքն անոր վիշտ կը պատճառէր ու այնքա՜ն կը սիրէր զանիկայ։

Նօէլը լացուցնել կուտար, եւ սակայն յօժարակամ պիտի նուիրէր իր կեանքը՝ անոր վիշտ մը խնայելու համար։

—Ո՛հ, պարոն երէց, ըսաւ, ոտքի ելէք, մի՛ մնաք այդպէս, ոտիցս առէք։ Ես խեղճ աղախին մըն եմ։ Ո՛հ, Տէր Աստուած, իր արտասուացը դիմանալու զօրութիւն չպիտի ունենամ։ Այս բանը ծանր է ինձ համար։ Եւ սակայն հարկ է, հարկ է։

Այս ամենը կըսէր, խօսքը մերթ քահանային ուղղելով եւ մերթ ինքզինքին։

—Ժէդդուիւտ, կը պաղատի՞մ քեզ։

—Պարոն երէց, ոտքի ելէ՛ք։

—Ո՛չ, Ժէդդուիւտ, չպիտի ելլամ մինչեւ որ չխոստանաս ինձ՝ մշտնջենապէս պահել այս գաղտնիքը։

—Եթէ գիտնայի՛ք, պարոն երէց։

—Բան մը գիտնալ չեմ ուզեր։

—Սակայն այնպիսի ահաւոր ոճիրներ կան որ վրէժխնդրութիւնը ներելի է։

—Ես չեմ վիճաբանիր, Ժէդդուիւտ, այլ կ'ապաշեմ։ Ձե՞ս հաւատար խօսքիս, երբ կ'ըսեմ քեզ թէ իմ պարտականութիւնս է լռել, նոյն իսկ երբ ամենասիրեցեալ էակիս վրայ ըլլայ խնդիրը։

—Այո՛, կը հաւատամ ձեզ։

—Եթէ չես հաւատար, Ժէդդուիւտ, երդնք եպիսկոպոսը գտնել։ Ինքը կըսէ ձեզ։ ։ ։

—Ի՞նչ հարկ։

—Ուրեմն, Ժէդդուիւտ, ։ ։ ։

—Ուրեմն չեմ ուզեր որ անմեղ մը պատժուի, չեմ ուզեր մանաւանդ որ Ռընօտիէռի նման վատ և գարշելի արարած մը այլ եւս իրմէ պարկեշտ մարդ մը ճանչցուի։

Երէցն ոտքի ելաւ։

Իր հրացայտ աչքերը բարկութիւն և յուսահատութիւն կ'արտայայտէին։

—Թշուառակա՛ն կին, գոչեց։

Ժէդդուիւտ չատ աւելի զօրաւոր էր որդւոյն բարկութեան առջեւ քան անոր արտասուացն առջեւ։ Եթէ Նօէլ չարունակէր ազերսել, գուցէ հէդ կնոջ սիրաքը կակղնար։ Այժմ որ կ'սպառնար, իր պաղարիւնութիւնը վերստացաւ։

—Պարոն երէց, ձեր խօսքերը տրամաբանական չեն բնաւին։ Երբ Ռընօտիէռ եղեռնագործ ատենին առջեւ ելաւ, ձեր եղբայրը որոշած էր պաշտպանել զայն։ Ձե՞ք յիշեր թէ ի՞նչ ջանքեր ըրիք այն ժամանակ զինքը ետ կեցուելու համար այդ ընթացքէն, թէ ի՞նչ բուռն եւ ցաւալի վէճեր տեղի ունեցան մէջերնիդ, ձեր եղբօր այդ խորհուրդին պատճառաւ։ Ձերմագին կերպով պաղատեցաք անոր որպէս զի իր տաղանդը չգործածէ բժիշկն ազատելու համար։ Եւ երբ եղբայրներդ կը հարցափորձէր զձեզ, ձեր բուռն միտքը գիտնալ ուզելով, չգուշակելով թէ ինչո՞ւ համար այնքան բուռն կերպով կը պնդէիք եւ ինչո՞ւ համար կուզէիք որ ըստ կարելւոյն հաւանականութիւն մնար անոր դատապարտուելուն, ի՞նչ պատասխանեցիք նմա։ Ձեր հօր խօսքն ըրիք։ Ըսիք թէ կոմսին եւ Ռընօտիէռի միջեւ գաղտնիք մը կեցած ըլլալու է, եւ թէ քանի որ հայրերնիդ՝ մեռած պահուն հրամայած էր իր որդւոց՝ երբէք զի ներել բժշկին, հարկ էր հնազանդիլ այդ գերադոյն եւ խորհրդաւոր կամաց։ Այս ըսածներս ճշմարի՞տ են, պարոն երէց։

—Այո՛, ճշմարիտ են։

—Եւ եղբայրներդ կը դարմանար։ Ո՞ւ՛ր, կ'ըսէր, դո՛ւ բարութեան և ներողամտութեան Աստուծոյն ներկայացուցիչը, կը հրամայե՞ս ինձ ատել։ Կը յիշէք անշուշտ, պարոն երէց այն վիճաբանութիւնը որ տեղի կ'ունենար ընթրեւոյ պահուն, ընթրիք մը յորում պատրաստած կերակուրներուս ձեռք չդպցուցիք ամենեւին, այս ալ ըսենք անցողակի։ ։ ։

—Կը յիշեմ։

—Արդ, այսօր դերերը փոխուած են, ինչպէս կ'երեւի—դէմ ձեր կոչմէն—վասն զի ես նոյնը մնացած եմ։ Բայց դո՛ւք, պարոն երէց, դուք ատենով կ'ուզէիք ի կորուստ մատնել բժիշկը, թոյլ չտալով Պ. Անտրէին որ պաշտպանէ զայն։ Այսօր նոյն բանը չէ։ Դուք կ'ուզէք զինքն ազատել, թոյլ չտալով ինձ օգուտ քաղել գաղտնիքէ մը զոր դիպուածաւ իմացած եմ։ Ի՞նչ է այս հակասութեանց պատճառը։

—Եւ եթէ ըսեմ քեզ, Ժէդդուիւտ, թէ սրտիս խորը կը պահեմ միշտ միւնոյն հակակրական զգացումն որ ատենօք թելադրած էր ինձ այդ խօսքերն ըսելու։ Միթէ այս իսկ չի՞ հաստատեր թէ կ'ըմբռնեմ պարտականութեանս մեծութիւնը, քանի որ պարտաւորուած եմ հակակրութեանս առարկայ եղող անձը պաշտպանել։

Քահանայն չէր համարձակեր ըսելու թէ կ'ատէր։ Իր հակակրանքն՝ ատելութիւն էր։ Եւ կը սոսկար, երբ այս բանին վրայ կը մտածէր։

—Ուրեմն պիտի պատասխանեմ թէ պէտք չէ երկու անգամ փորձել զԱստուած։ Առաջին անգամ ձեր եղբայրն ուզեց Ռընօտիէռը փրկել։ Երկրորդ անգամ՝ դուք։ Եւ այդ մարդուն համար այսքանը չատ է, պարոն երէց, չա՛տ է։ Ինքը չատ պիտի զարմանար եթէ լսէր որ իր պատիւն ու կեանքը Վիլլատոնի մը ձեռաց մէջն էին եւ թէ կը ընայիք այդ պատուոյն ու կեանց։

—Ինչէ՞ն գիտէք։ Ի՞նչ բանի կ'ակնարկէք։

—Վերջապէս, պարոն երէց, ըսաւ Ժէդդուիւտ առանց ուղղակի պատասխանելու, ես այնպէս կը տեսնեմ թէ Ռընօտիէռը պաշտպանէին յանցաւոր ըլլալ է, ինչպէս ըրաւ ձեր եղբայրը, եւ ինչպէս դուք իսկ կ'ուզէք ընել։ Այդ մարդը մեծ ոճիր մը գործած է։ անպաշտպան խեղճ կին մը սպաննած է։ Բայց ո՞վ գիտէ թէ ուրիշ մեղքեր ալ չունի։ Անշուշտ իր բարի բնաւորութեան եւ ուղղամտութեանը համար չէր որ հայրերնիդ կ'ատէր զինքն այդքան։ Այդ մարդն ամեն չարիք հասցնելու կարող է։ Ինքզինքնուդ վրայ ապահո՞վ էք, պարոն երէց։ Եւ եթէ այդ մարդուն յուսի արարքը գիտնայիք, եթէ գիտնայիք մանաւանդ թէ որո՛նք են իր զոհերը։ ։ ։ ապահով եմ թէ թոյլ պիտի տայիք ինձ, ձեզմէ անկախ կերպով, ի գործ դնել Աստուածային արդարութիւնը։

—Ըսել է դուն բան մը գիտես, ըսաւ երէցն անոր թիկը սեղմելով։

—Ես բան մը ըսի՞ որ այդպիսի եզրակացութիւն մը յառաջ բերէր։

—Ձեր բոլոր խօսքերն այդ բանը կը հաստատեն։

—Ուրեմն, ենթադրենք պարոն, թէ բան մը չըսի։

—Սակայն պիտի պատասխանեմ ձեր անուղղակի հարցմանը։ Կարծեմ արդէն պատասխանեցի։ Ինչ որ ալ ըլլայ այդ մարդուն վատութիւնը, որքա՛ն ալ անարժան ըլլայ կարեկցութեան, ես չեմ կրնար խոստովանութեան գաղտնիքը մատնել։ Եւ աւելին պիտի ըսեմ։ Եթէ սպանութեան ամբաստանութիւնը՝ Շանդկրէյի ջաղացպանին նման խեղճ արարածի մը տեղ՝ իմ ընտանեացս մէկ անդամին վրայ ծանրանար, եղբօրս վրայ, կամ օրինակի համար հօրս կամ մօրս վրայ, եթէ ողջ եղած ըլլային, դարձեալ լռութիւն պիտի պահէի, յաւիտենական լռութիւն։ ։ ։ կը հասկանա՞ս։

(Շարունակ.)

գերդաստանին Իտալիոյ, որուն հաւասարապէս կը ծառայէ։ Գրելու և խօսելու ազատութեան անկեղծ և ուռանգուն ջատագովն էր իւր բոլոր կենաց մէջ, իսկ արդ թղթակիցներ և խմբագիրներ կ'արտաքսէ Հռոմէ,— և ամենայն խստութեամբ կ'արտաքսէ,— որովհետեւ իւր ջատագոված գրելու ազատութիւնն ի գործ կը դնեն։

«Թո՛ղ Ֆրանսացիք ալ նոյն բանն ընեն իտալացի թղթակիցներուն», կ'ըսէ Պ. Քրիսպի։

«Բայց ո՛չ, մեք Իտալիոյ Նախարարապետին պէս տեղի չունինք վախնալու մեզ աննպաստ քննադատութիւններէ», կը պատասխանեն Ֆրանսացիք վսեմաբար, որք կը յիշեցնեն թէ Հանրապետութեան հաստատումէն ի վեր բնաւ թղթակից չէ արտաքսուած ֆրանսական հողէն։

Մէկ գերման և երկու ֆրանսացի թղթակիցներէն զատ, Պ. Քրիսպի այս օրերս արտաքսել կուտայ նաեւ զՊ. Քառի, բնիկ զուիցերիացի, խմբագիր պապական Մանդէս— ը Ռ՚ լրագրին։

Իտալացի մի քանի խմբագիրներ ալ, զորս չի վայլեր իրենց երկրէն վռնտել, դատարանի առջեւ պիտի քաշուին, և եթէ դատապարտուին, պիտի բանտարկուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐ. ՆԵՐՍԷՍ Վ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԻԶՄԻՐԻ

Մեր այս աւուր թուոյն կէսէն աւելին տպուելէ ետքն Իզմիրէ հեռագիր մը ստացանք, ծանուցանող թէ Այվազեան Յովսէփ վարդապետի հրաժարման վրայ, Գաւառ. ժողովը միաձայնութեամբ Առաջնորդ ընտրած է զԳեր. Ներսէս Վ. Արսլանեան։

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆ

Ազգային ժողովոյ ԺԴ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 13 ապրիլ, ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ։

Առեանը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 7ին և փակուի 10ին։

Կը հրաւիրեմք Ազգային Երեսփոխանները որ հաճին ներկայ գտնուիլ։

Մնամք ազօթարար

ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Տեղեկագիր Կաթողիկոսական Խորհրդ. գրանական Ցանձնաժողովոյ. Շարունակութիւն վիճաբանութեան. — (ԴՐՆՓԱԿ)

Ասենադիր

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը տեղեկագրելով առ ամենայն Հայոց Հայրապետն Վեհ. Տ. Մակար Ս. Կաթողիկոս՝ թէ մէկ քանի եպիսկոպոսցու վարդապետք կան, խնդրած է Ն. Վեհափառութենէն թէ ե՞րբ կը բարեհաճի եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն կատարել, որպէս զի այդ վարդապետք ըստ օրէնս ուղիղորէն ի Ս. Էջմիածին։

Այս վարդապետաց մէջ կան Կարնոյ առաջնորդ Գեր. Գէորգ Ծ. վարդապետ Իւթիւճեան և Կեսարիոյ առաջնորդ Գեր. Տրդատ Ծ. վարդապետ Պալեան։

Կրօնական ժողովն, որ Զատկական տօներու առթիւ դադրեցուցած էր իւր նիստերն, երէկ ի նիստ դումարեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի։

Ժողովն զրաղեցաւ իւր օրակարգին վրայ դիզուած բազմաթիւ անհատական և ամուսնական խնդրոց կարգադրութեամբ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հեռագիր մը ուղղելով Հալէպի առաջնորդ Գեր. Մովսէս վարդապետ Կէօմրիւքճեանին՝ հրաւիրած է զնա անմիջապէս մայրաքաղաքս դալ։

Շաբաթ օրը Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցաւ Ազգ. Երեսփոխան Սերոբէ էֆ. Ագնեւորեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը։ Հանդուցեալն՝ թէպէտ եօթանասունհնգամեայ ծերունի մը՝ իւր կենաց մինչեւ վերջին ժամանակները գործունէութեամբ և աշխատութեամբ կ'անցուներ։ Արուեստով փաստաբան էր, և ազգային շրջանակի մէջ երեսփոխանական պաշտօնէն զատ՝ վարած էր նաև դատական խորհրդականի պաշտօնը Եւսուֆեան Վարչութեան մէջ։ Այդ պաշտօնավարութեանը միջոցին մեծ աշխատութեամբ պատրաստած էր ամուսնական օրինագիրը մը որ խնամեալ և կարեւոր երկասիրութիւն մին է։

Սերոբէ էֆ. Ագնեւորեան Կ. Պոլսոյ մէջ առաջին հայն եղած է որ քառասուն տարի առաջ մասնակցած է Ազատ Որմնադրականութեան, և այդ գաղափարն հետզհետէ տարածելով ի մեզ, բազմաթիւ հետեւողներ ունեցած և հիմնած է Սէր օթեակը։

Հանգուցեալը կը թողու երեք զաւակներ՝ որոց մին Յովսէփ էֆէնտի Ագնեւոր, ծանօթ ճարտարապետը։

ԴԱԼԻՃԱՑԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեմ բարեսէր նուիրատուաց անունները, որք հաճեցան իրենց նուէրներով մինիմում հաստատութեանս 27ի չափ պատապարհները։

	ՂՐՇ.
Աղն. Տ. Մարգիսի Խ. Օտեան	30
Պաշտօնական գրագրաց Գրասենեակ ընկերութիւն ձեռամբ «Արեւելք» լրագրոյ խմբագրութեան	626
Վսեմ. Զէնոբ պէյ Մէրճումէճեան իւր Աղն. գտեր ամուսնութեան առթիւ ձեռամբ «Արեւելք» լրագրոյ խմբագրութեան	216
Մեծ. Յարութիւն էֆ. Սիոսեան Անվերսարենակ, ձեռամբ Տիրան էֆ. Նազարեանի	54
Մեծ. Սասիպ էֆէնտի ձեզվէճեան	40
	966

Պրուսայու Առաջնորդ Գեր. Տ. Բարթողիմէոս Սրբազան Սբ. Լեկեկոցոս Զամիչեան ինչպէս շատ անգամ նոյնպէս և յայս նուագ յանուն Որբանոցիս տեղւոյն բարեսէր Ազգայիններէն 100 կոսրէ աւելի Պրուսայի «Խուլու», մեծաքա թաշկինակ, գուլպա, շապիկներ կուսա և այլն հանգանակելով բարեհաճեցան է զրեալ ձեռամբ Աղն. Յովհաննէս էֆէնտի Թորոսեանի.

Մեծ. Իշխան էֆ. Ցէօքմէճեան 24 տուզ. կոճակ։

Մեծ. Հշան էֆէնտի Կ. Գէրպէրեան՝ 25 օրի. «Հէրիսէ» կամ «Դրագանց կողով»։

Բարեպաշտ ոմն՝ մէկ տարեկան «Դրագիկ Մանկանց»։

ԻՐԱՆՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Տեսուչ Մայր Գ-ի-ղեան Ազգ. Որբոնոցի

1890 ապրիլ 5 19

Խոսագիր

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖԷՆՏԻ ԹՈՆՋԷԿԻՎԼԵԱՆ

Յետ երկարատեւ հիւանդութեան կնքեց իւր մահկանացուն եւ փոխեցաւ առ Քրիստոս՝ ի խոր սուգ համակելով իւր կղզակիցն ու զաւակունքը, եւ ազգականներն ու բազմաթիւ բարեկամներն։

Յուզարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, ապրիլ 11, չորեքշաբթի, ժամը 3 ին ի Ս. Թադեւոս եկեղեցւոյ Գասը-գիւղ, ուստից մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն ազգային գերեզմանատունը։

10 Ապրիլ 1890 Գասըգիւղ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՒԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱՍՏԻՃԱՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԵՐ

Եէմէնի Ղամիտ գաւառակին գայմագամանուանեցաւ Համտի պէյ, նախկին պաշտօնեայ Պաղտատի արքունի հողերու։

Եէմէնի Զէյտիյէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ալի Բէմալի էֆէնտի, Նախորդ գայմագամ Բաղրդի։

Սանիյէ Միւթէմիզի ատիճան տրուեցաւ Պետական խորհրդոյ դիւանին քարտուղարներէն Բեհզիմ պէյի։

Սալիսէլի ատիճան՝ Երուսաղէմայ Նախնական ատենի պատժական ճիւղին Նախագահ Վասըֆ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Քաղաքապետութեան՝ հանրային մաքրութեան ընդհանուր շրջուն տնօրէն Մէհմէտ Նէշէթ էֆէնտիի։

— —

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշա երէկ իրիկուն Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով գնաց և ինչ ինչ խնդրոց վրայ խորհրդակցեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ։

—Տէֆթէրխանէի վերատեսուչ Ալի Բիզա փաշա երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Բալիչէ և իտալական դեսպան Պառոն Պլան երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

— —

ՕՍՄ. ԱՐԺԻԹՈՒՂԹՔ

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա շաբաթ օրը Վեհ. Սուլթանին մատոյց այն բացատրական տեղեկագիրը որ թեւանշաններով և հաշիւներով կը պարզէ օսմ. պարտատոմսից փոփոխման գործողութիւնը։

Մ-Ն-ԷՕ- կ'ըսէ թէ, թէպէտ կարելի էր աւելի նպաստաւոր պայմաններ յուսալ Բ-Ն-Օ-ԷՐԷ արժէթղթոց փոփոխման համար, բայց ըստ որում սեղմանաւորական խմբակն արդէն իսկ գումարներ վճարած է Մալիէին, կը կարծուի թէ խնդիրը նորէն ձեռք չը պիտի առնուի և թէ կայ. Իրատէ մը պիտի վաւերացունէ այս ելմտական գործողութիւնն իր նախնական վիճակին մէջ։

* * *

Լ. Հէրբլոթ եւս կը կարծէ թէ նախարարաց խորհուրդն իւր կիրակի աւուր նստին մէջ զրաղելով վերոյիշեալ խնդրոյն, որոշեր է այժ տալ ելմտական նախարարին և միւս նախարարաց տեսութեան՝ ի մասին պարտատոմսից փոփոխման։

— —

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Իտալական կառավարութիւնն Իսլ-ԷՆ Թ-Է պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Կրթական նախարար Վսեմ. Միւնիցի փաշային։

Իտալական դեսպան Պառոն Պլան երէկ Մէարիֆի պաշտօնատունը գնաց և այդ պատուանշանն անձամբ յանձնեց Ն. Վսեմութեան։

— —

ՐԱՄԱԶԱՆ

Զինուորական մառէշալներ և բարձրաստիճան սպայք երէկ իրիկուն կայսրապատ հրաւիրեցան և իֆթարն անդ ընելով, երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի միջոցաւ արժանացան Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

* * *

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ մայրաքաղաքս գտնուող բոլոր զինուորաց վաշտերը, Բամազանի մէջ կարգաւ ամեն իրիկուն կայս. պալատն մօտ գտնուած որոշեալ տեղն երթալով իֆթարն անդ ընեն և իւրաքանչիւրին իրրեւ գրամական պարգեւ տրուի իւր ամսաթոշակին հաւասար գումար մը։

— —

ՍԸՐ ԷՏԳԱՐ ՎԻՆՍԸՆԴ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ընդհ. Տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդի Լոնտոն ուղեւորելէն առաջ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Իմթիազի արծաթ շքագրամը շնորհել նմա։

— —

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Յունաց Ամեն. Պատրիարքին համար ծանուցուեցաւ թէ հինգշաբթի օրը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցեր է. Յոյն լրագիրք, որք ի սկզբան հրատարակած էին այս լուրն, ի վերջոյ հերքած են զայն, ըսելով թէ Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքն այդ օրը կայս. պալատ երթալով այցելութիւն տուած էր բժշկապետ Մավրոյէնիի փաշային, կայս. անձնապահ զօրաց հրամանատար Ռէուֆ փաշային և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարաց ոմանց։ Ասկից ծագում առած էր նախապէս հրատարակեալ լուրը։

* * *

Յունաց Ամեն. Պատրիարքը Սինոդի անդամ անուանած է Տէրքոնի, Վէրիասի, և Սօզօբոլիսի մետրապոլիտներն որք կը յաջորդեն Նիկիոյ, Քաղկեդոնի և Քանիթիի մետրապոլտաց։

— —

ՔԼԷՄԱՆԴԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ

Պուլկարիոյ իշխանին մայրը՝ Քլէմանդին իշխանուհին՝ շարաթ առաւօտ Ագրիանուպոլիս երթալով, քաղաքն այցելեր է։ Ն. Բարձրութիւն նոյն երեկոյին իսկ Փիլիպէ դարձեր է։

Նաւոր պատիւներ ընծայեր է իշխանուհւոյն։

— —

ԲՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

Բերայի լրագիրք կը հաստատեն Կ. Պոլսոյ գործակալութեան երէկի հեռագիրը, թէ Պառոն տը Հիրշի պատկանող Արեւելեան երկաթուղեայ բաժնեթուղթք կը գնուին սեղանաւորական խմբակի մը կողմէ։ Այս գնումը կատարուած է եղեր ձեռամբ Պերլինի Տէօյչ Պանքին և Վիէննայի Առեւտրական Պանքային։ Չ'կարծուիր որ Աւսթրիոյ-Հունգարիոյ պետական երկաթուղիք մասնակցին այս գործողութեան որուն մէջ մասնակցութիւն ունի Օսմ. Կայս. Պանքան։

— —

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Վերջին մարտ ամսոյն մէջ Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան հասոյթք 4000 ոսկւոյ աւելութիւն մը ցոյց կուտան բաղդատմամբ 1889 տարւոյ միևնոյն ամսոյ հասոյթից։

— —

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Շաբաթ և կիրակի դիւերները ֆրանսական դեսպանատան մէջ կազմակերպեալ մեծ վաճառահանդէսն՝ ի նպաստ Բերայի ու Ղալաթիոյ աղքատաց՝ 30,000 ֆրանք հասոյթ թողած է։

— —

ԲԵՐԱՑԻ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՔ

Բերայի Թաղական խորհուրդը Զատկի առթիւ չորեք, հաւկիթ և այլն բաշխած է Կալաթա Սերայի բանտին մէջ գտնուող 9 հայ բանտարկելոց։

Տիկին Զարիֆի եւս չորեք և այլն բաշխած է նոյն բանտին մէջ գտնուող յոյն բանտարկելոց։

— —

ԿԱՄՈՒՐՋ Ի ՎԵՐԻՆ ՎՈՍՓՈՐ

Ծանուցուեցաւ արդէն թէ ֆրանսացի դրամատարք ոմանք մտադիր են արտօնութիւն խնդրել Բումէլի Հիսարէն յԱնատոլու Հիսար կամուրջ մը շինելու համար, որպէսզի Եւրոպոյ երկաթուղւոյ դիծերը միացուին ասիական երկաթուղւոյ դծերուն։ Այս զրոյցք օր օրի հաստատութիւն կը գտնեն։

Անգլիական լրագրոյ մը տուած տեղեկութեանց համաձայն մէկ քանի ֆրանսացի երկրաչափներ այդ մտօք ծրագրեր պատրաստած են, որով այդ կամուրջ ուժ հարիւր մեդր երկայնութեան մը վրայ պիտի կառուցուի, և ծովուն վրայ առանց յենարան մը ունենալու միակ կամար մը պիտի ձգուի մէկ եղերքէն միւսը։

Կամուրջն այնչափ հաստատուն պիտի ըլլայ որ ամենէն զօրեղ և ծանրաբեռն կառախումբը պիտի կրնայ անցնիլ առանց վտանգի։ Այդ կամուրջի շինութիւնը յանձն առնող դրամատեարք դիտնալով հանդերձ ըլլալիք մեծագանակ ծախքն, արտադրիլի շահուց համար ոնէ է տարակոյս մը չունին եղեր։

Յայտնի չէ թէ Առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն ի՞նչ ընդունելութիւն պիտի ընէ այս առաջարկութեան, միանգամայն թէ այդ կարգի ձեռնարկութիւնմը ի՞նչ օգուտներ կրնայ ընծայել։

— —

ԿԱՆՈՆԱԴՐԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Գաւառակաց գայմագամներու, գիւղախմբոց միւտիւրներու և թղթակցութեանց տնօրէններու ընտրութեան համար կարգեալ յանձնաժողովոյ իրաւասութեան վերաբերեալ կանոնագրոյն Ակրդ յօդուածը սրբագրուած է հետեւեալ կերպիւ և վաւերացած կայս. Իրատէով։

Յօդուած ԺԴ.— Առանց քննութեան կրնան գայմագամ ընտրուիլ անոնք որք գայմագամ ընտրուելու համար միւտիրութեան քննութիւն տուած և ընտրելիութեան գիրն ստանալէ յետոյ չորս տարի իբրեւ միւտիր և կամ երեք տարի իբրեւ գայմագամի փոխանորդ, բարւոք պաշտօնավարութիւնմը ունեցած ենչանոնք որք նահանգաց ու գաւառաց մէջ պաշտօնավարած են իբրեւ դատարանաց նախագահ, իբրեւ վերաքննիչ ու նախնական ատեաններու ընդհանուր դատախազ եւ իբրեւ նահանգաց թաղապետական ժողովներու նախագահ, անոնք որք սոյն կանոնագրի հրատարակութեան թուականէն առաջ վկայական ի ձեռին վարած են գիւղախմբերու միւտիրութեան պաշտօնն, ինչպէս նաեւ իբրեւ թաշկաւոր պաշտօնեայ հինգ տարի ծառայած են Բ. Դրան թղթակցութեանց գիւաններու մէջ իբրեւ քարտուղար կամ վարած են մայրաքաղաքիս կառավարական այլ եւ այլ պաշտօնատանց մէջ թղթակցութեանց գիւաններու տնօրէնութեան և կամ գաւառաց մէջ թղթակցութեանց գիւաններու դեր-տնօրէնի եւ իտարէի ժողովոյ առաջին քարտուղարի պաշտօնը եւ անոնք որք ընտրելիութեան գիրն ստանալէ յետոյ հինգ տարի ծառայած են գաւառաց մէջ իբրեւ թղթակցութեանց տնօրէն, կամ իբրեւ գայմագամ պաշտօնավարած են և կամ սոյն կանոնագրոյ հրատարակութեան թուականէն առաջ երկար ատեն վարած են միւտիրի և գայմագամի փոխանորդութեան պաշտօնները առանց ընտրելիութեան գիր մը ունենալու ի ձեռին։

Դատական նախարարութիւնը գոհունակութեան գիր մը ուղղած է Բերայի պատժական ատեանին նախագահ Համտի էֆէնտիի, գովելով նորա եռանդուն գործունէութիւնը։

—Ըստ տեղեկութեանց Հ-Է-Ի, Քիւշիւք Զէքմէճէի գայմագամը խնդրած է ձեռնհաս իշխանութենէն որ Դատական նախարարութեան կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկուի, քննելու համար այն անպատեհութիւններն որք տեղի կ'ունենան գաւառակին մէջ ի գործ դրուած այլ և այլ ոճրագործութեանց հեղինակներու դատապարտութեան և վկայից երդումտրուելուն առթիւ։

—Քաղաքապետութեան կողմէ յատուկ պաշտօնեայք կարգուած են, որք Բամազանի առթիւ մայրաքաղաքիս ամեն կողմերը պիտի շրջին և պիտի հսկեն որպէսզի պակաս հացեր եւայլն չվաճառուին։

—Շաբաթ առաւօտ ի Բերա, Հաճարա գարեջրատան դէմ կնոջմին հրկիզեալ նպարավաճառի խանութը 1000 ոսկւոյ ապահովագրեալ էր Սէր ընկերութեան, իսկ այդ խանութին վրայ գտնուած տուները 2000 ոսկւոյ ապահովագրեալ էր Ֆոնիէռ և Գէնֆէռ ընկերութեանց։

Այս հրդեհին պատճառած վնասը 400 ոսկի կը հաշուի։ Մեծամեծ ջանքերով կարելի եղած է այս հրդեհին ծաւալումն արգելուլ, մասնաւորապէս ջանիւք ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտովի որ անձամբ արկածի վայրը փութալով, դեսպանատան ջրհանը գործածել տուաւ իր հսկողութեան ներքեւ։ Նոյնպէս հրդեհին մարելուն մեծապէս նպաստած է ապահովագրական Նորմ Պէյրիէլ ընկերութեան գործակալ Գառնիկ էֆ. Սերոբեան։

—Կայս. հրամանաւ՝ Իմթիազ պատուանշանի արծաթ շքագրամը արուած է Տիարպէքիրի պատժական ատեանին նախորդ նախագահ Նամիմ էֆէնտիի։

—Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ վիճակագիր մը պատրաստել թէ Թուրքիոյ մէջ գտնուած գործարանք ի՞նչ կարգադրեն և ի՞նչ գործողութիւններ կը կատարեն։

—Առջի գիշերը ժամ կ'ին Պոլսոյ Տիվան Եոլէն անցնող կառք մը Յակոբ անուն մարդ մը կոխտեց։ Յակոբի ձախ ոտքը վնասուած ըլլալով, հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Իսկ կառապանը ձերբակալուեցաւ։

—Ամսոյս առաջին օրը Մանիսայի մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է առանց ոնէ է վնաս պատճառելու։

—Երէկ ի Բերա Թարլա Պաշի մէջ մէկ քանի անծանօթ չարագործներ յարձակեցան կայս. անձնական Գանձուն պաշտօնեայներէն Յարութիւն էֆէնտիի եղբօր վրայ։ Չարագործք անոր դրամն յափշտակելու վրայ էին երբ դրացիք օգնութեան փութացին և չարագործք ձեռնունայն խոյս տուին։

—Բերայի ոստիկանութիւնն, աւստրիական հիւպատոսարանի գաւասին առաջնորդութեամբ, Թէրլզ Լուիճի անուն աղջկան մը տունը կոխեց։ այդ աղջիկը, զանազան պատրուակներով, շատ մը տուներ ներկայացած և արժէքաւոր նիւթեր գողցած էր։ Թէրլզ Լիւիճի կեղծ անունն է զոր կը կրէր. ինքը Ճիովանիի անուն աւստրիացի քսակահատի մը քոյրն էր։ Ոստիկանութիւնն այդ տան մէջ չը կրցաւ գտնել ոչ Թէրլզ Լուիճին ո՛չ ալ անոր գողցած նիւթերը, և իւր խուզարկութիւնները կը շարունակէ ամէն կողմ։

—Արհեստական վարժարանին (Մէքթէպը Սէնայի) տեսչութիւնը վարժարանին մօտ խանութ մը պիտի վարձէ, ի տես հասարակութեան դնելու համար աշակերտաց կողմէ շինուած այլ և այլ նիւթեր։ Տեսչութիւնը նոյնպէս արտօնութիւն խնդրած է քաղաքապետութենէն, որ Սուլթան Ահմէտի հրապարակին վրայ գտնուած թաղապետական պարտիզին մէջ ցուցահանդէս մը կազմակերպուի նոյն վարժարանի արտադրութեանց համար։

—Երէկ իրիկուն Ալէքօ և Գօշօ անուն երկու յոյներ նաւակով մը Գատըգիւղէն Գարաքէօյ կուգան կազէօզ գնելու։ դարձին, նաւակն՝ հովուն սաստկութենէն կղզիներուն բացերը կը մղուի։ Գատըգիւղի մէջ իրենց ընկերները տեսնելով որ Ալէքօ և Գօշօ կ'ուշանան, ծովեզրը կ'երթան և դիտակով կը նշմարեն նաւակը զոր ալիքները կը տարուբերէին։ Իսկայն երկու հայ նաւավարներ՝ Էգնա և Մինաս, ու Եօրկօ Քարաքազանա անուն յոյն նաւավար մը մակոյկով ճանրայ կ'ելլեն եւ կ'երթան կ'ազատեն երկու նաւաբեկեալներն, որոց մակոյկը կիսովին ջուր առած էր և ընկղմելու մօտ։

—Ամբաստանիչ ատեանը, կ'ըսէ Հ-էֆէ-Ի, իբրեւ ոճրագործ ամբաստանած է Եորկի անուն մարդ մը, որուն վրայէն ի Թուրքիա մուտքն արգիլեալ յանարէն լրագիր մը գտնուած էր։ Վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազն ևս իւր դատագիրը պատրաստած ըլլալով, խնդիրը յանձնուած է Եղեռնադատ ատեանին։

—Կայս. հրամանաւ ձրի տոմսակներ պիտի տրուին 147 ը անձանց, որք Սուրբ Էջի Հիւմայունին հետ մինչեւ Պէրութ պիտի երթան։

—Պրուսայի նահանգին մէջ երեք գիւղեր հաստատուած են Բումէլիցի գաղթականաց բնակութեան համար։ Այս գիւղերէ մին, որ Երթոգրուլ գաւառի Եէնիշէհիր գաւառակին մօտ կը գտնուի, Եըլտըրիմ կոչուած է, երկրորդն, որ Նիկիոյ մօտ կը գտնուի, Օրխանիյէ կոչուած է, եւ երրորդն, որ Կէմլիյիկի մօտ կը գտնուի, Սուլթանիյէ կոչուած է։ Այս գիւղերէ առաջինը կը պարունակէ քառասուն տուն, երկրորդը՝ երեսուն եւ հինգ տուն եւ երրորդը՝ տասն եւ ութը տուն։

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշա իւր բնակութիւնը Պոլսէն փոխադրած է յԷրզէնքէյ, իւր ամարանոցը։

—Եէմէնի կուսակալին որոշմամբ՝ Հոտէյսայի ու Հրէկայիից այլ եւ այլ տուրքերն, որք ցարդ ամրողջովին վարձակալութեան կը տուէին, յետայսորիկ զատ զատ վարձակալութեան պիտի տուուին։ Այս որոշման իրրեւ արդիւնք այդ վարձակալութեան գնոյն՝ 4.420.000 զրուշին վրայ, ցարդ 500000 զրուշի յաւելում մը եղած է։

—Զմիւռնիոյ մէջ այս օրերս մարախներն երեւան ելած ըլլալով, տեղւոյն իտարէի ժողովը հետեւեալ կարգադրութիւնն բրած է այդ վնասակար անասունները բնաջինջ ընելու համար։ Զմիւռնիոյ եւ շրջակայ գիւղերէից մէջ գտնուող եւ տասն և հինգ տարեկանէն վեր եղող իւրաքանչիւր արու բնակիչ, առանց բացառութեան, պարտի ապրիլ 5 ի հինգշաբթի օրէն սկսեալ հինգ օրուան մէջ հինգ օխա մարախ եւ կամ իւրաքանչիւր օխայի համար 5 ական զրուշէն քսան-հինգ զրուշ յանձնել ոստիկան-զինուորաց հրամանատարի պաշտօնատան մէջ գումարեալ յանձնաժողովին եւ փոխարէն ստացագիր մը առնուլ։ Յանձնաժողովն, իւր մօտ ունենալով մարդահամարի տումարը, պիտի բաղդատէ մարախ եւ կամ դրամ բերողներու անուններն եւ անոնք որք ո՛չ մարախ եւ ո՛չ դրամ բերած են, իրրեւ կառավարական հրամանաց անսաստող, պիտի դատապարտուին յիսուն զրուշ տուգանաց։

ՀԵՌԱԴԻՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պերլին, 21 ապրիլ.

Կայսրը Պրէմ գնաց, և Ջերմագին եռանդեամբ ընդունուեցաւ։

Ռիօ-Եանէյրօ, 20 ապրիլ.

Պ. Ֆլորիանօ Փէյխէթթօ պատերազմական Նախարար անուանեցաւ Պ. Պէնժամէն Քոնսթանի տեղ, որ կրթական Նախարար եղաւ։ Պրազիլիոյ Նորահաստատ վարչութիւնն հեռագրաց և թղթատարութեանց Նախարարութիւն մ'ալ կազմեց։

Փարիզ, 20 ապրիլ.

Ոստիկանութեան Նախարարն ամսոյս դէպ ի վերջը ծանուցում մը հրատարակելով պիտի յայտարարէ թէ մայիս 1 ին ամեն ցոյցեր խստիւ պիտի արգիլուին։

Թուլոն, 20 ապրիլ.

Պ. Քառնօ ի փոխադարձ այցելութեան գնաց Իթ-ալ- զրահաւորն, և վերստին խնդրից ծովակալն որ իւր շնորհակալիքն յայտնէ Ումպերթօ թագաւորին։

Պ. Քառնօ ապա դիտեց ծիծաղելի ընդծովեայ նաւուն խորասուզման փորձերն, և վեց թորպիտոնաւերու յարձակումն Լ- Քառան զրահաւորին վրայ։

Ֆրանսական նաւախումբն ապա ճամբայ ելաւ դէպի Քորսիքա կղզին։

Գուքրէշ, 21 ապրիլ

Կարոլ թագաւորն և Էլիզապէթ թագուհին Սինայիայի ամարանոցէն Գուքրէշ վերադառնալով, յոյժ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտան ժողովրդէն։

Հռոմ, 21 ապրիլ

Պապն ընդունեց 6000 իտալացի ուխտաւոր։

Լիսպոն, 21 ապրիլ

Էսթադոյ լրագիրը կը հրատարակէ Քէլիմանի (Մոզամպիք, Արեւելեան հարաւային Ափրիկէ) կառավարութեան մէկ բողոքն ընդդէմ անգլիացի հիւպատոսին, բողոքուկէզ զինուորներուն Շիրէէն քաշուելէն յետոյ Թիասայի երկրին մէջ նորա ունեցած վարմունքին համար։

Փեշթա, 21 ապրիլ

Լրագրաց տնօրէնք որոշեցին թոյլ տալ որ իրենց գրաշարները չ'աշխատին մայիս 1ի օրը։

Պերլին, 21 ապրիլ

Երէկ կայսերական պալատան մէջ հանդիսաւոր հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ դեսպանաց։ Ներկայ էին Աւստրիոյ, Անգլիոյ և Ֆրանսայի դեսպանք իրենց կիներով, Թուրքիոյ, Իտալիոյ և Սպանիոյ դեսպանք, բոլոր զինուորական կցորդք և Պ. Ֆոն Քափրիվի։

Պրուսէլ, 21 ապրիլ

Թագաւորը երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Սդէնլիի հետ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 10 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս Լիմասոլի վրայ (Պանքայի)	110
3 » » » (վճարելի)	109 3/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	22 90
3 » » » (վճարելի)	22 97 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մինչ. Ն. Սերի		20 15
Պօրսային գոցումէն վերջը	»	20 14
Բերայի մէջ	»	20 13
Առաւօտուն բացուելու	»	20 13
Կէս օրին	»	20 13

ԻՍԹԻԳՐԱՋԻ ՊԱՏԻԼԻ

Երէկ երեկոյ		54 9
Այս առաւօտ		54 10
Կէս օր		54 10

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹԼԹՈՅ

Փոխառութիւն	A. Սերի	89 3/4
»	B. »	24 5/8
»	C. »	20 15

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՈՎ

Օսմէթէ ժէնէրալ	Աֆգլ.	Լ.	4 28
Ջրէսի ժէնէրալ	Օսմ.	»	9
Ֆանդ տը Գոնս	»	»	7 12
Սու շահմ է վալէօր	»	»	4 33
Թրամուէյ	»	»	490
Բուսֆէի երկաթուղի		Ֆր.	73 3/8
Օզիկոսիան տը Բրիօրիթէ		»	— —
Բանքէթ ժէնէրալ		Գ. Կ.	126

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան սակի	ՂՐՇ.	100
20 ֆրանքոց	»	87 23
Անգլիական սակի	»	110 8
Իմբերիալ	»	90 35
Ֆրիմից	»	51 15
Բուգլի թղթագրամ	»	8 30
» տրեթաթ	»	76
Մեծ. տրեթաթ. (տարբ)	»	168 12
Վիեննայ	»	103 20
Լինդնոց	»	103 10
Մեթալիք	»	100 10
Քասֆէյէ	»	19 80

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 21 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 40 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	83 92 1/2
» » 4 1/2 %	106 85
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.	18 47 1/2

ԱԲՐԱՀԱՄՈՒ ԿԵՆԱՑ ԹՈՒԱԿԱՆԸ

Այս օրերս հնագիտաց աշխարհին մէջ խնդիր մը ալ յուզուեցաւ (1), որուն տեղի տուած էր Ժօրէֆ Հալէվիի Փարիզի արձանագրութեանց կաճառին հաղորդած նորոգ յիշատակարանն, որով Աբրահամու կենաց ժամանակն որոշել կը ջանայ՝ եգիպտաբաբելական ժամանակագրութեան տուած տեղեկութեանց համեմատ։

Աստուածաշնչեան այլեւ այլ մատենագիրք մասնական թուականներ կընծայեն մեզ, որոց ամբողջին գումարն՝ Աբրահամու ի Պաղեստին եկաւորութեան թուականը կը ցուցնէ (2100 ամաւ յառաջ քան զՔ.)։

Ծննդոց գրքին (Գլ. ԺԴ) մէջ կը կարդանք, ըստ մեր նախնեաց թարգմանութեան. «Եւ եղեւ ի թագաւորութեանն Ամրափեղայ արքայի Սենաարայ, Արիովք արքայ Սելլասարայ և Քոդողագոմոր արքայ Ելամայ, և Թարգաղ արքայ ազգաց, եռուն պատերազմ ընդ Բաղակայ արքայի սոդոմացւոց, և ընդ Սենայ արքայի ադամացւոց, և ընդ Սիմբորայ արքայի սեբոյիմացւոց, և ընդ Թագաւորին Բաղակայ, այն ինքն է Սեգովր»։ զոր երբայական բնագրին այժմու ընթերցուածոց համաձայնելով պէտք է այսպէս թարգմանել. «Եւ եղեւ ի թագաւորութեան Ամրափեղայ արքայի Սենաարայ, Արիովքայ արքայի Ելլասարայ, Քոդողագոմորայ արքայի Գոյիմայ (2), սոքա եռուն պատերազմ ընդ Բարայ արքայի Սոդոմայ, և ընդ Բարսայ արքայի Գոմորայ, ընդ Սենաբայ արքայի Ադմայ, և ընդ Սիմբորայ արքայի Սեբոյիմայ, և ընդ Թագաւորին Բաղայի (այնինքն է Բեգովրայ)»։ Ս. Գրոց այս հատուածին նայելով՝ Աբրահամու եւ յիշեալ թագաւորաց միջեւ համաժամանակութիւն մը կը տեսնուի. քանզի Աբրահամ Քոդողագոմորայ և Նորա դաշնակից թագաւորաց ձեռքէն թափեց Սոդոմայ թագաւորին և Նորա մարտակցաց աւարներն, ընդ որս եւ զՂովտ։

Միւս կողմանէ սեպագիր արձանագրութիւններէն յայտնի է՝ թէ ի Բաբելոն Քուդուր-Լագոմար անուն ելամ եան իշխան մը Երի-Աքու անունով որդի մ'ունէր, որ կը թագաւորէր ի Լարսա. և այն ժամանակ Ամրապալա անունով բաբելացի հպատակ իշխան մըն ալ կար, որ բեւեռագրութեանց մէջ շատ տեղ Համմուրաբ կոչուած է։ —Ծննդոց գրքին մէջի վերեւ յիշատակուած իշխանաց հետ ասոնց նոյնացումն՝ արդէն բազմաթիւ ասորագէտներէն և Հալէվիէն առաջարկուած է, այսինքն թէ Քուդուր-Լագոմար՝ Քոդողագոմորն է, Լարսա՝ Ելլասարն է. իսկ Համմուրաբ՝ Ամրափեղն է։

Օպպերտ՝ բաբելոնեան ցանկ մը իրեն հիմ բռնելով կը ծանուցանէ թէ Համմուրաբի Աբրահամէն երկու դար յետոյ եկած է, և ոչ թէ ժամանակակից են իրարու։

Արդ Հալէվի կը յայտարարէ թէ այդ հատակտոր և մեծաւ մասամբ եղծեալ ցանկն իբրեւ ժամանակագրական հիմ չկրնար ծառայել. Այդպիսի հիմն բռնելու է եգիպտացի Ցուտմես Դ թագաւորին իշխանութեան՝ աստեղաբաշխորէն ստուգեալ թուականն։ Որովհետեւ ասիկայ (Ցուտմես Դ) իշխեց Քրիստոսէ 1503-1449 տարիներ առաջ, Ամէնոփիս Դի գահակալութիւնն ալ 1419ին (Ք. Ա.) կը դիպի. նոյնպէս և Բաբելոնի Բուրնաբուրիաշ թագաւորին ժամանակից Ամէնոփիս Դի գահակալութիւնն եւս՝ չորեքտասաներորդ դարու (Ք. Ա.) վերջերը կը հանդիպի։ Եւ զի, —ըստ Նաբոնիդի տուած տեղեկութեան, — Համմուրաբի կ'իշխէր Բուրնաբուրիաշէն 700 տարի առաջ, հետեւաբար ժամանակակից է Աբրահամու, Աստուածաշունչ մատենագրաց՝ մեզ ընծայած թուականին համեմատ։

Դալով Օպպերտի, սա կը պնդէ այն ժամանակագրական դրութեան վրայ՝ զոր քաղած է բաբելոնեան ցանկէն, որուն արժէքը կը ժխտէ Հալէվի. Այդ արժէքն, և Օպպերտին անկից հանած հետեւութիւններն ընդունած ու վկայած են ասորագէտք։

Ցիշեալ ցանկն այնպիսի կարգի ընդհատուածիւն (lacune) մը կ'ընծայէ, որ վիճաբանութեան դրուած թուականին հետ վերաբերութիւն մը չունի։ Նաբոնիդին տուած տեղեկութիւններն ալ կը ճշդուին և կ'ստուգուին յաւելմամբ այն մասնական ժամանակաց, որք կ'ընծայուին իւրաքանչիւր իշխանի, իւրաքանչիւր հարստութեան (dynastie). որպէս և Համմուրաբիի տեղն ստուգութեամբ նշանակուած է անդ՝ ի ԻԳ դարու նախ քան զՔրիստոս։

(1) Տե՛ս ի Revue de l'Orient.

(2) Ոմանք Գոյիմ կը դնեն ազգաց տեղ. իսկ անուանի եգիպտաբանն Մասբերօ կըսէ՝ «Մինչդեռաց բարբարոս ազգաց թագաւոր». Ըստ իս՝ գոյիմ բառն երբայական և կամ արաբական գոյմ=ազգ բառն է, որ ըստ երբայական քերականութեան գոյիմ եղած է յոգնակիի մէջ։

Ռընան կը վախնայ թէ մի՛ գուցէ չափէն աւելի արժէք ընծայուի ինչ ինչ յիշատակարանաց, որք անշուշտ հին են, սակայն անոնց վաւերականութիւնը կընայ կասկածելի երեւալ. ինչպէս են Բուրնաբուրիաշի դրութիւնքն առ Թագաւորն Եգիպտոսի։

Խոր հնութեան դիպաց վերաբերութեամբ՝ այսօրուան ընդունուած սկզբունքն է բացարձակ անկեղծութեամբ հաւատալ յիշատակարանաց, բայց զայն եւս պէտք չէ աչքէ վրիպեցնել, թէ մերձաւորագոյն հնութեան մը մէջ յերիւրուած, ու ժամանակագրութեան և ստոյգ իրողութեան քիչ շատ անմիտարան գրութիւններ կամ գրական հատուածներ կը գտնուին։

Միով բանիւ, եգիպտոսի և Ասորոյ այդ վաղեմի պատմութեանց պատմութեան ու ժամանակագրութեան գրքերուն գծերն երեւան հանելու համար կարեւոր է՝ այն բաւական խոր մթութեան մէջ,— ուր ժամանակաց անջրպետն զմեզ կը թողու,— անայառ ընարութիւն մը ընել ընդ մէջ այն այլանդակ կամ հակասական տեղեկութեանց, զորս կ'ընծայեն յիշատակարանք։ Կ. Ե. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Սկիւտար

ՁԲՕՍԱՆԵՔ Ի ՁԻՆԱՍՏԱՆ

Այս վերնագրով, Զէնկ-Քի-Թօնկ զօրապետը հատոր մը հրատարակած է ի Բարիզ լի նորօրինակ մանրամասնութիւններով իւր երկրին բարուցը վրայ։ Հետեւեալ հատուածները կը քաղենք որք հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուին.

Ինչպէս դէպ կ'ենթադրուի

Ամէն տարի երիտասարդ թեկնածուները (candidat) կը ներկայանան նախ փոխ-քաղաքապետին, յետոյ քաղաքապետին, Նախաստիճանի (baccalauréat) գրաւոր քննութիւն մը անցուցնելու համար։ Թեկնածուներուն ընտրութիւնը վերջնական կը սեպուի այն ատեն միայն երբ կայսերական քննիչին առջեւ, որ մասնաւորապէս պատուիրակ կարգուած է, մրցումի մը տեղի ունենայ։ Երկաստիճանի մրցումը (licence) երեք տարին անգամ մը կը կատարուի, ինչպէս նաեւ վարդապետութեան (doctorat) մրցումը։ սակայն սոյն երկու վերջին մրցումները միեւնոյն տարին և միեւնոյն թուականին տեղի չեն ունենար։ երկրորդ մրցումը տեղի կ'ունենայ գաւառին գլխաւոր քաղաքին մէջ այնքան ժամանակ, իսկ երրորդը ի Բէյքին հետեւեալ դարնան ժամանակ։

Հաղուագիւտ բան մը չէ տեսնել երիտասարդ մը որ յայորդաբար ընդունուած է սոյն երեք քննութեանց, յաղթապանծ դառնալ իւր հայրենիքը ուր քիչ մը առաջ իւր ընտանիքը հանուստ վիճակ մը ունէր։ Վասն զի ի մեզ, մրցումները ազատ են ամենուն համար, բաց ի անոնց համար որ անպատիւ արհեստներ ի գործ դրած են։ Գործաւորի մը ընտանիքը՝ որ բաղդաւոր է ունենալ զաւակ մը որ ընդունուած ըլլայ քննութեանց, կ'ըլլայ այս պատճառաւ միայն ազնուապետական և ծնողք իսկ կ'ընդունին իւրեանց զաւակին ընդունած պատիւները։

Լաւ հասկնալու համար հասարակութեան քաջալերական և համակիր ցոյցերը և այն բարի նախանձը որով կը ներշնչուին գրագէտները ընդունելու փափաքէն, հարկ է տեսնել յաղթողներուն եղած պատիւները ժողովրդեան կողմէն։

Երբ պսակաւորաց անուանք հրատարակուին, վարչութեան պաշտօնեայք կուգան մեծ հանդէսով, կը բերեն անուանումը տպեալ ահագին թղթերու վրայ, զորս կը փակցնեն ընտրելոյն տանը վրայ։ Հրախաղութեան փամփուշտներ կ'արձակուին զանոնք ընդունելու համար և կը վառուին մեմեր և խունկ երկնից և նախահարց առջեւ ինչան շնորհակալութեան այն մեծ պատուոյն որ շնորհուած է յաղթողին։ Օր մը կ'որոշուի յաղթութեան հանդէսը տօնելու համար. այդ հանդիսին կը մասնակցին բոլոր երջանիկ թեկնածուները։

Արշալոյսին՝ ընտանիքներն արդէն զարդարած են իրենց բնակարաններն, ամենուն շնորհաւորութիւններն ընդունելու համար։ Թեկնածուներն ալ դուրս կ'ելլեն գահաւորակներով այցելութիւններ կատարելու համար. կը կրեն մասնաւոր հագուստներ իրենց ամուսնոյն ազգականներուն կողմանէ զրկուած, իսկ եթէ յաղթողը դեռ ամուրի մըն է՝ ամենէն մտաւոր ազգականներուն կողմանէ զրկուած հագուստները կը կրէ։

Ցաջող քննութիւն մը իրենց առջեւ կը բանայ բոլոր ճամբաները. վախնալու բան մը միայն եթէ կայ, այն է չի հասնիլ նպատակին. երբ անգամ մը ընդունուելի մէկը, բաղդը շինած է. Ամուրի գրագէտը կը գտնէ իսկոյն հարուստ ընտանիքներ որք իրենց աղջիկը պիտի առաջարկեն իրեն ի կնութիւն։ Դիւրին է ուրեմն մակաբերել թէ օրէնքը կրթութիւնը պարտաւորիչ ընելով, այնչափ անհրաժեշտ չէ երկրի մը մէջ ուր ուսմունք կրնան ի մի վայրկեան փոխել ընտանիքի մը վիճակը։ Փառասիրութիւնն ի բնէ կը մղէ զմարդիկ կրթութիւն մը տալ իրենց զաւակաց։

Բանաստեղծ-Ընտանի մը

Երբ ամբողջ մրցողք ներկայ լինին, անոնց առջեւէն կ'անցուցնեն սափոր մը յորում կանխաւ պատրաստուած են թղթէ գնդակներ որուն իւրաքանչիւրը կը պարունակէ պաշտօնի մը անունն, օրինակի համար ՀՆԻ, ԸՆԴՐԻՆԿԻ, ԲԿԻՆԴ... Այսպէս կ'ընտրուին երկու քննիչ, չորս կամ ութ ընդօրինակիչ, թեկնածուներուն թուոյն համեմատ։

Քննիչներէն մին այն ատեն գիրք մը կ'առնու, կը բանայ ուր որ պատահի. միւսը թիւ մը կ'ըսէ, 9 օրինակի համար. կը կարդացուի էջին ինն-երորդ տողն և ներկայացող խօսքն, առածը կամ բառը մրցման նիւթը կ'ըլլայ։

Նիւթն որոշուելէն վերջը, սեղանին վրայ ուրիշ սափոր մը կը դրուի որուն կցուած է զանգակիկ մը որ դերձանի մը ծայրը վառած խունկէ ձող մը կրէ. կէս ժամէն խունկը կը վառի. դերձանը բռնուելէն այրելով կը ձգէ գաւազանիկը որ հակաքարշի տեղ կը ծառայէր զանգակին։ Զանգակը կը զարնէ և սափորին խուփը կ'ինկնայ, այնպէս որ այլ եւս կարելի չէ ուշացողներուն գրութիւնները սափորին մէջը դնել։

Ընդօրինակիչները սափորին մէջի գրուած գրութիւնները կ'առնուն և ամենքն ալ կ'օրինակեն միեւնոյն թերթի մը վրայ, քննիչներուն ենթարկելու համար. այս կերպով անանուութիւնը ճշդիւ պահուած կը մնայ։ Երբ քննիչները կատարած են իրենց ընտրութիւնը, պատշգամի մը բարձրէն որ փոխուած է տեսակ մը բեմի, կ'արտասանուին լաւագոյն դատուած ոտանաւորներն։ Իւրաքանչիւր ոք արդէն կընայ քանի մը անդամ նոյն նիւթին վրայ գրել, սակայն պարտի փոքրիկ գումար մը վճարել մէն մի գրութեան համար։ Այդ ստակով կը գնուին թուղթը, գրիչները, մելանն և մրցանակներն որով պիտի վարձատրուին յաղթող հանդիսացողները։

Մրցանակաբաշխութենէ վերջը, կը վերսկսին փորձերը փոխն ի փոխ. այս անգամ երկու առաջին պսակաւորները կ'ըլլան քննիչ և այսպէս հետզհետէ, Երեկոյին՝ հանդէսը կը վերջանայ սեղանով մը։

Բանաստեղծ-Ընտանի

Օրին մէկը, առաջարկուեցաւ ինձ կիսարձանս շինել տալ. դնացի արհեստաւորի մը քով որ նստեցուց զիս իր դէմը. լայնածաւալ գորգով ծածկուած սեղան մը կը բաժնէր զմեզ իրարմէ։ Շատ ոգեւորեալ խօսակցութիւն մը սկսանք. խօսակիցս եռանդուն միտք մը ունէր և զարմանալի դարձուածք մը իր գաղափարներուն մէջ։ Բոլոր ըսածներուն ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէի, սակայն դիտեցի որ ձեռքերը շարունակ սեղանին տակը կը պահէր. այս բանը խիստ հետաքրքրեց զիս, մանաւանդ որ կարծես թէ եռանդեամբ կ'երերցուներ զանոնք։

Ժամէ մը վերջը—խօսակցութեամբ զբաղեալ—ելլելու վրայ էի, երբ խօսակիցս հանեց յանկարծ սեղանին տակէն կաւէ զանգուած մը ըսելով ինձ. «կը նմանի՞»։

Մեծ եղաւ զարմանքս տեսնելով կիսարձանս այնքան արագ նախագծուած, բայց կարգէ դուրս փարժութեամբ յօրինուած և խիստ նման։ Աւելի զարմանալին այն է որ արհեստաւորը չէր տեսներ կաւը, այլ մի միայն օրինակին դէմքը։ Ի՜նչ յաջողութիւն ձեռքի հարկ է աշխատելու համար այսպէս խարխափելով, մտերը ծառայացնելով միանգամայն իբրեւ գործիք և իբրեւ աչք. յոչակիրքը տեսանելիքին տեղը բռնէ։

Զինուորի բառ ինչը— ոչ դարդարելը—արհեստը

Ամէն մարդ գիտէ որ թէյը մեր սիրական ըմպելին է, բայց չ'գիտեր թերեւս ի՞նչ կարեւոր դեր կը խաղայ մեր կենաց մէջ։

Չպիտի երկարաբանեմ աստ անորոշմչակութեան և պատրաստութեան վրայ որ քիչ թէ շատ ծանօթ են. պիտի բաւականանամ միայն խօսելով այս թանկագին համեմատաւոր տունկին ըսպառման եղանակին վրայ։

Փոխանակ սրճարաններու, ինչպէս յԵւրոպա, թէյ խմելու վայրեր կան ամենուրեք Զինաստանի մէջ։ Նոյն իսկ խանութներու մէջ մինչ կ'սպասէք ձեր յանձնարարութեանց կատարման, նախ կը բերեն ձեզ գաւաթ մը թէյ որպէս զի չ'նեղանաք և համբերէք։ Փողոցներու մէջ, ամառ ատեն սաստիկ տաքին ժամանակը, բարեսէր ընտանիքներ կը զետեղեն միշտ իրենց դրան առջեւ խոշոր թէյի աւազան մը զոր շարունակ լի կը պահեն, որով ժողովուրդը կարող կ'ըլլայ իւր ծարաւը յագեցնել։

Հարուստ դասին խմած թէյը միշտ կանաչ թէյն է, այսինքն մատաղ ծիլեր, նոր բացուած փոքրիկ տերեւներ, որք կը չորցուին արեգակին դէմը։ Իսկ սեւ թէյը հասունցած տերեւներ են որք կրակով կը չորցուին. ահա այս է երկու տեսակ թէյերուն ամբողջ տարբերութիւնը. բայց երբեք չեն ենթարկուիր ոչ մին ոչ միւսը որեւէ արհեստական գունաւորման։ Ցարակոյս չկայ թէ թէյին տեսակը կը տարբերի երկրին համեմատ, ինչպէս որ գինիին տեսակը կախու�ունի դայն արտադրող հողէն։

Ֆու-Բիէն գաւառին ներսերը, Ուի լերան վրայ վանք մը կայ որ լաւագոյն թէյը արտադրող ծառ մ'ունի։ Քահանայք չեն ծախեր զայն, կը վերապահեն նշանաւոր մարդոց համար երբ այցելութեան գան մենաստանին։ Փոքրիկ գաւաթի մը մէջ տասնի չափ տերեւներ կը դնեն և լեռնէն բղխած պատուական ջրէն կը լեցուցանեն վրան. գաւաթին բերանը կը դոցեն քանի մը վայրկեան թրջոց դնելու համար. խկոյն սքանչելի անոյշ հոտ մը կ'ելլէ, և խմածիդ պէս կ'զգաս ոչ միայն ֆիզիքական հանգստութիւն մը այլ նաև բարոյական զուարթութիւն մը։ Հետաքրքրութիւն ունեցայ այս տեսակէն գաւաթ մը թէյի մէջ մէկ քանի բրինձ հատիկներ նետել. բրինձն իսկոյն հալեցաւ։ Հասկցայ այն ատեն այս ըմպելիքին զօրաւոր ազդեցութիւնն, իւր կենսատու ներգործումը մարդուն մարմնոյն վրայ և չատ քանակութեամբ խմելու անկարելիութիւնը։

Թէյն այն ատեն միայն լաւ է երբ պատրաստուի անձրեւի կամ աղբիւրի ջրով և երբ այս ջուրը տաքցուի որոշեալ աստիճանի մը, եռացումը մէկ քանի վայրկեանէ աւելի տեւելու չէ. երբ պղպջակներ երեւան երեսին վրայ, ջուրը բաւական եռացած է։ Բաց ասկից ամանն որուն մէջ ջուրը կը տաքնայ այլ և այլ նիւթերէ չինուած ըլլալու է. ճշմարիտ սիրահարները նիհինկէ ամաններ միայն կը գործածեն, տեսակ մը եփուած հող որուն ներքին մասը ջրդեղուած չէ։ Այս կերպով պատրաստուած թէյը խնայողական, առողջարար և ընտիր ըմպելիք մ'է։ Ճարունակ կը խմենք, մինչեւ իսկ պառկելու միջոցին, միշտ առանց չաքարի և երբեք չդրգռելու։

Հայրենակիցներէս մին ըսաւ ինձ թէ Եւրոպացիք, գլխաւորաբար Անգլիացիք բնաւ չեն գիտեր թէյը պատրաստել, նախ՝ զայն կ'եռացնեն, երկրորդ՝ ալքալիներ կը խառնեն որով հոտը կը կորսուի, վերջապէս չաքարով ալ համը չմեղար։ Թէյը՝ պէտք է առ առաւելն հինգ վայրկեան թրջոց դնել և պայծառ հագիւ թէ դեղին դոյն մը ունենալու է։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ՄԱՆԿԱՆՑ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.

Պ. Ժիւլ Սիմոն իր քրոնիկներուն մէջ կը շարունակէ քրքրել Մանկանց պաշտպանութեան խնդիրը։ Իր յոդոգրանաց վրայ, Մանկութեան պաշտպան ընկերութեան բաժանորդ գրուած են բազմաթիւ անձինք։ Պ. Ժիւլ Սիմոն Թէռի վերջին թիւերէն միոյն դարձեալ կը խօսի այս խնդրոյն վրայ, իրեն առիթ ունենալով ընկերութեան ընդհանուր քարտուղարին մէկ նամակն, ուստից բառ առ բառ կ'ընդօրինակէ հետեւեալ մասը.

«Մեր տղաքներէն մին, որ, տասնուութ ամիս առաջ, պզտիկ գող մըն էր, «այս օրերս այնպիսի վարմունք մը ունեցաւ որ կարծեմ վարձատրութեան արժանի է։ 88 ֆրանք պարունակող թղթապանակ մը գտաւ։ Մեծկուսեցաւ սարսրչի մանչու մը հետ որ կ'ուզէր զայն իրեն սեպհականել և ոստիկանապետին տարաւ թղթապանակը։ Տասնեւչորս տարեկան է։ Անունն է...»

«Անունը կը ջնջեմ, կը շարունակէ Պ. Ժիւլ Սիմոն, սկիզբի ածականին համար։ Բայց, չիտակն, անունն ալ կրնայի տալ։ Ցասներկո՛ւ տարեկան հասակին մէջ գողութիւն ըրած էր, և կը տեսնէք ահա թէ ի՞նչ կ'ը՛է այժմ ատոր փոխարէն։ Եւ ինչո՞ւ համար գողցած էր։ Շատ հաւանական է որ հրաման ստացած էր ատոր համար։ Ո՞ւսկից։ Իր հօրմէն գուցէ։ Լաւ մտածեցէք. հայրն, որ բարոյականի բերանը պարտի ըլլալ, գողութեան կը մարդեցնէ զայն, կը հարկադրէ որ բռնաբարէ բնութեան օրէնքն և գրուած օրէնքը։ Գուցէ եւս իր հօրմէն ծախուած էր այն թշուառականին որ կը շահագործէր զայն, կամ փողոցի մը անկիւնը գտնուած և մեծցուած էր, ոչ թէ գթութեան համար, այլ շահամոլութեան և կողոպուտի յուսով։ Առատու ըսեր են նմա. «Այս իրիկուն հինգ ֆրանք պիտի բերես, թէ ոչ կերակուր չպիտի ուտես»։ Այդ տղան անօթի է. անօթութիւնը կը կրծէ իր աղիքները։ Ընտաներաբ կը զրուցուի թէ անօթութիւնն է որ գայլը անտառէն կը հանէ։ Անօթութիւնն է որ գայլ դարձուցած է այդ տղան։ Իր հայրը կամ տէրը, զայն անօթի պահելով չ'շատանար, կը ծեծէ ալ։ Բարկութեան ատեն տրուած հարուած մը չէ այդ ընդհանրապէս։ Ճարտարութեամբ կարգադրուած տանջանք մըն է։ Եւ, ասոր հետ մէկտեղ, ո՞վ իրեն խօսած է ուրիշին իրաւունքին վրայ, կատարելի պարտականութեան վրայ, օրէնքին սրբազան հանգամանքին կամ Աստուծոյ կամքին վրայ։ Իր խելք հոգին երբեք չէ ընդունարած երկինքը. երբեք մարդ մը չէ ողջագուրեր զինքը. սիրեցեալ ձեռքի մը արի և արդար սեղմումը չէ զգացեր, ու չէ ճաշակեր աշխատութեան խիստ ուրախութիւնները։ Ի՞նչպէս պիտի կանգնէր այդ անկումէն։ Աստուծոյ մէկ հրաշքը պէտք էր, կամ մէկ հրաշքը գթութեան։

«Գթութիւնը պէտք չունեցաւ մեծ ճիգ մը ընելու, ոչինչ բան մը բաւեց։ Երբ մանուկն զգաց թէ զինքը կը սիրէին, սկսաւ սիրել նման սքանչելակերտ ժամացոյցի մը, ուր իւրաքանչիւր զսպանակ իր տեղն է, և որ անչարժ կը մնայ ցորչափ մյուսը չտրուի, ճաճանակին դպցուցէք մատերնիդ, բոլոր մեքենաները կ'սկսին շարժիլ ներդաշնակ կանոնաւորութեամբ։ Միշտ յիշեցէք թէ չարիքն անհուն է և թէ բարիքն կատարելը շատ դիւրին է։»

—

ԶԱՏԻԿՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ.

Բեդրսպուրկէ կը գրեն առ Ֆիկարօ.

«Գրէ՛ք-գրէք։ Քրիստոս յարեաւ։

«Ռուսի մը համար անկարելի է և մեր ազգային սովորութեանց բոլորովին հակառակ պիտի ըլլար այս նամակն սկսիլ այս երկու բառերէն տարբեր կերպիւ, որք այս չարթնու կը լսուին պալատներուն և խրճիթներուն, քաղաքաց փողոցներուն և դաշտերուն մէջ։ Գրէ՛ք-գրէ՛ք կ'ըսէ երիտասարդը չիկնոտ օրիորդին, և երեք անգամ կը հարուրէ զայն։ Մանկամարդ աղջիկը չհամարձակիր մերժել այս երեք հարցմունքները, մեղք մը պիտի ըլլար։ Շատեր անհամբերութեամբ կ'սպասեն Զատիկին գիշերուան՝ գրէ՛ք-գրէ՛ք-ի իրաւունքը ունենալու համար, այսինքն եղբայրաբար գիրկընդխառնիլ սիրուն կանանց հետ որք ներմակներ հագած են այս տիեզերական տօնին համար։ Առաջուց կը հարցնեն կը փնտռեն թէ ո՞ր եկեղեցւոյ կամ մատրան մէջ պիտի հանդիպին ամէնէն աւելի վայելուչ բարեկամուհիներու։ Սրտին խորէն ամէնէն աւելի նախընտրած բարեկամուհւոյն մօտ կը կենան, և քահանայն երեք անգամ աւետիսը տալուն և գոյրք ուրախութեամբ զայն կրկնելուն պէս, կը ծռին դէպի իրենց դրացուհին, Գրէ՛ք-գրէ՛ք ըսելով, եւ կը հարուրեն զիրար։ Յետոյ եկեղեցւոյն շրջանը կ'ընեն՝ երիտասարդաց եւ ծերոց հետ ողջագուրելու համար։

«Այլուր, տան տէրը կը հաւաքէ իր սպասաւորները։ Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը կարմիր հաւկիթ մը ունի զոր յարգանօք կը մատուցանէ իր տերոջ, ի փոխարէն ուրիշ հաւկիթի մը զոր սա առաջուց պատրաստուած ափսէի մը մէջէն կ'առնու։ Ագնուականը, բարձր պաշտօնատարը, զօրավարը կամ հարուստ վաճառականն, իրենց եղբօրը պէս կը համբուրեն իրենց սեղանապարարը, կառապանը և մինչեւ իսկ դռնապանը։

«Բեդրսպուրկի մայր եկեղեցիներուն մէջ, ամբոխը խռնուած է մինչեւ հրապարակներուն վրայ։ Հետաքրքրական տեսարան մը կազմեն այս մարդիկ որք տեղ չեն գտներ հակառակ եկեղեցեաց մեծութեան յատին, գլխաբաց, իւրաքանչիւրն ի ձեռին ունենալով վառած մոմ մը։

«Բայց ռուսական ճշմարիտ Զատիկն, այն որ կը սարսռացնէ մեր նախնիքն իրենց գերեզմաններուն մէջ, Մոսկուայի Զատիկն է, որ կէս գիշերուն կը ծանուցուի Իվան Վէլիքիի խոշոր զանգակով, իր մեծութեամբը մէկ հատիկ։ Այս պատմական զանգակին ծանր և վեհաշուք ձայնը կը գերազանցէ միւս բոլոր զանգիւնները զորս այդ հանդիսաւոր ժամուն կ'արձակեն սպիտակ պատերով քաղաքին տասնեւչորս եկեղեցիները, ծանուցանելով թէ Օրթոդոքս սուրբ Ռուսիան միշտ մի և հաւատարիմ է։ Ռուսը նախամեծար կը համարի միշտ ի Մոսկուա գտնուիլ այս տօներուն համար։

«Ճշմարիտ եղբայրակցութեան օրն է այս մեր մէջ հզօրներուն եւ տկարներուն, հարուստներուն եւ աղքատներուն մէջտեղ, որք միեւնոյն յյսով տոգորուած են։ Անհուն հայրենեաց վերեւ, որ պատրաստ է վերածնիլ երկարատեւ ձմերուան սառնամանեաց տակէն, անուշ եւ զուարթ շշուկ մը կը լսուի.

—Քրիստոս յարեա՛ւ։»

Աբիկեան Միհրան էֆէնտիի յօրինած Թուրքերէնէ Հայերէն Գաղիերէն ընդարձակ բառարանի 59րդ տետրն հրատարակուեցաւ որ կը հասնի մինչև Դ-ԲՈՒՐ բառը։

ԲՈՒՌ
Rákoczy
ԵՒՆՈՍ
Իւր տպագրով առաջարար
ԼՈՒՍԻՈՒԼԱԿԱՆ միջոց, յանձնարարեալ Նշանաւոր բժշկներու կողմէ որովայնի հիւանդութեանց, արեան կարծրացման (engorgement) և արիւներթական, լեզուի երիմանց և խուլության հիւանդութեանց համար, Նաեւ ջերմի, յոգնաւորութեան, մելթի բորբոքման, պնդութեան եւն։
Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառաց քով։ 358 6—12
Հասցէ՝ ԵՂԲԱՐՔ ԼՈՅԶ Ի ՊՈՒՏԱՊԵՍԹ

ԱՂԴ
Ֆուլերէնան շոգենաւը, Լիվերբուլէն աստ կ'սպասուի ապրիլ 28ին։
Ի.Տ. ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գուրգոլ Ֆուլերէնի ընկ.

ՍԳՈՂԻ ՄՕՌԻՍ ՁԱԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Եբլուզլ, կ. Գոլիս, 13 գեկտ. 1888
Պարոնայք Ագող և Գաուն,
Կը ցաւիմ որ պարանոցի գիրպով կարող չեմ փոքն ընել, այլ համակրի ուշիներու փոխերուն և այն բժիշկց որոց պատան յանձնարարի փոքնել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մորս ձգան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ գիւրաբմբուլելով և մարսելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զոր պատան բժշկական գիտութիւնն ի վաղուց անտի նշանակած է, մանաւորապէս այս յաղող պարտաստութեան մէջ։
Տ. Ա. Ս. ՄԱԼՐՈՒՇԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժշկ Ալեհ. Սուլթանի

ԱՄՍԱԿԱՆ 5 ՖՐԱՆՔԻ ՎՃԱՐԵԼՈՎ
ՄԱՏԵՆԱԳԱՐԱՆ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿ
Ա. Տ. ԶՈՒՀԱՁԱՁԵԱՆԻ
10, Խավիար խան, Դալաթիա
Ձեռամբ և հնարեալ պայմաններով կարելի է տասնեալ լարիի գրավաճառաց հրատարակութիւնքը։ Ընտրուած գրքերը ճիշդ ցուցակներուն գնով են։
Վճարմանէ կը լինի ԱՄՍԱԿԱՆ 5 ՖՐԱՆԿՈՎ. 100 ֆրանքի և անկից պակասի յանձնարարութեանց համար։ 415 1—12

ԳՐԻԳՈՐ ՇԵՐՊԷԹԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ
Վկայեալ յատամնաբուժական վարժարանէն Փարիզու
Պատիւ ունի ծանուցանել Ցարգոյ հասարակութեան՝ որ իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն յետոյ, Բէր-, Բլաս տը Թի-Նէլ, Թիւնէլի հիշդ դիմացը, Բասաժ տը Թիւնէլի մէջ։
416 1—6

ԻԼԱՆ

ԲՕՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Պէյ Բազարբէնան Սիվրիհիսարա թէմատիս օլունճաղ խաթթը թէլէգրաֆի իշուն մուգթազի 1350 ատէտ քիւշիւք մեսէլէ օսմանլը իզալաթէօրը մէվգբի միւնագասայա գօնուլուպ իշլու չէհրը նիսանըն օն ալթընճը սալը կիւնի իհալէի էվվէլի էսի վէ իրթէսի շարչէնպէհ կիւնիսէ իհալէի գաթիէսի իճրա օլունաճաղընսան իթասյա թալիպ օլաճաքլարը վէ շէրաիթը սարիէսինի էօյրէնմէք խթէէնլէրին թէէմինաթ ագչէսի իլէ վէ եսխատ մութէէպէր քէֆիլլէրի իլէ թէլէդրաֆի վէ Բօսթա Նէզարէթը ալիէսի մէճլիսի իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
5 Նիսան 306 447

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷՐԻ

Արաղ սապօնը գըյէյի ճէտիտ տօգուզ պին պէշ եիւզ, պէհէր գըյէյի ճէտիտի տէօրթ զուրուշ եիրմի պէշ փարա։

Մարսիլիա թուղթալը գըյէյի ճէտիտ օն պիր պին իքի եիւզ, պէհէր գըյէյի ճէտիտի ալթը զուրուշ տօգուզ փարա։

Շարապ թօրթուսը գըյէյի ճէտիտ եէտի պին տէօրթ եիւզ, պէհէր գըեէյի ճէտիտի տօգուզ զուրուշ։

Բէօք պօյասը գըյէյի ճէտիտ տօգուզ պին պէշ եիւզ եէթմիշ, պէհէր գըյէյի ճէտիտի տօգուզ զուրուշ։

Չէրտէչավ գըյէյի ճէտիտ տէօրթ եիւզ էլլի, պէհէր գըյէյի ճէտիտի պիր զուրուշ օթուզ պէշ փարա։

Շապ գըյէյի ճէտիտ օն ալթը պին, պէհէր գըյէյի ճէտիտի պիր զուրուշ օն տէօրթ փարա։

Թուզ բուհնա գըյէյի ճէտիտ տօգուզ եիւզ եէթմիշ տէօրթ, պէհէր գըյէյի ճէտիտի օթուզ տօգուզ զուրուշ։

Զաճ եաղը գըյէյի ճէտիտ տէօրթ պին պէշ եիւզ, պէհէր գըյէյի ճէտիտի իքի զուրուշ ալթը փարա։

Սարը պագամ՝ գըյէյի ճէտիտ իքի պին, պէհէր գըյէյի ճէտիտի պիր զուրուշ պէշ փարա։

Կէօզ թաշը գըյէյի ճէտիտ իւշ պին տօգուզ եիւզ եիրմի, պէհէր գըեէյի ճէտիտի իքի զուրուշ օն տօգուզ փարա։

Գըրըմ թարթար գըյէյի ճէտիտ ալթը եիւզ, պէհէր գըյէյի ճէտիտի օն իւշ զուրուշ օթուզ փարա։

Պէյազ փօթաս գըյէյի ճէտիտ իքի պին ալթը եիւզ, պէհէր գըյէյի ճէտիտի պիր զուրուշ եիրմի փարա։

Հարուպ պալը գըյէյի ճէտիտ իքի պին իքի եիւզ եէթմիշ պէշ, պէհէր գըյէյի ճէտիտի պէշ զուրուշ օն

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐԻԿԷՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՑԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 2,085,347

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸ ԵՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՑԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 967,900

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասներն 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գումրիսիոն խանի ա՛կի նն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ
LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Ամն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ ինքնաներն իրը 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճերէմեան խան, Գամանտոյի Պանգային դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՈՒԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

166

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԼԵՐԵԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԷՆ ՕՈՒՏ ԻՒՂ

Լէոֆոֆոֆիզ փէ ըսով Ի սոպայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, Ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անորժամամ է
Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Լէոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի
Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խղլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճաղճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Ֆ. Պոլիս. ՀԱՄԻԼԻՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ 81

GUERISON Prompte et Certaine!

Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX

PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'École supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈՒԶԷՖ ՔԱՆԶԱՒԻՒՐ, Մեծ փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԻԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Գարու, 18 64

Լ'ԷՍՊԷՐԱՆՍ L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Արտօնեալ Դրամագլուխ	ֆր.	10,000,000
Ստորագրեալ	»	1,000,000
Վճարեալ	»	864,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ դիւրամատչելի գներով և ամենաշահաւոր պայմաններով։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպական չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը հասնի առաւել քան 16,000,000 Ֆրանքի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պահչէ Գարու, Ճէլալ պէյ խանի ճիշտ դէմ թիւ 21-22։ Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ

320 ՍԱՀԱԿ ԳՈՒՏԻՖ և ԸՆԿ.

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կոշիկներն օրը առաւօտն անգամն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տեւէ։ Կոշիկներն անթափանցելի կ'ըլլէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիզմը կամ ուրիշ ապակութիւնները դիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կոշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն ներքնոյնու համար մանաւորապէս կաշեաներու։

Գործածման եղանակ. Հերկելի առաջին թեռամով օրթել, այնպէս որ հին ներկին հետ յանուն։ Ապա փայլուն հեղուկէն քսել, կամ սպունգի տարով մը կամ վրձնով։ Թրջուած մակերեսներն ինքնին կը չորնայ։

Հանրաչանաչ կեղծերէն

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՐԱՈՒԱՆԱ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. Պոլսոյ, Պահչանոցին քով, կայսրական Ղալաթա-Նէյիի թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7

յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս Ֆիզիկական խանգարումներն յաճախ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անէմ-բերի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով՝ կը մտնէն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յաճախ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց ամ անուններն տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ փայտերէ բուրեալ ժանտնոտ նիւթերով, կամ բաց տգբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այլերի ջերմի ու տենդից զեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և զուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպէս զի գործութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտ ստոյգ, մինչ թէ տրուած հրահանգից հաւատարմատ գործածուի։ Կը ծախսուի Մինաստան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ Էջղալաթիա Խանանոցնուպոլսոյ։ 181

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԱՐԵՒԵԼՔ Ի ԲՈՒՍՏՈՆ

ՀԱՋԻ ՇՆՋԱՐԴԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԻՒ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՑՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնչափողի եւ թոքափողի չիանդութեանց դեմ իրը ապահով դարման այս գեղի վայելեալ համբաւ միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բաուէլ ստանալ անցնցմէ ոգ գործածած և մաքացած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն Նէրլի թագաւորական վրայ, ի Ուէլս, ընկոմիա.

«Սիրելի պարոն, Ըստ սրտում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, վ. սեմ. Լսեմ Քարթէնէսյան ձեռաւոր գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անիսոնի հատիկներով և կրնամ հաստատել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առաջ իսկ պէտք ունենալու գործերս գործցնելու, և առաջին փորը որուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն պլլոց։ (Ստոր.) Վ. ԼԻՆԶԼԻ, Նեղլի թագաւորական։»

Կը վաճառուի ամն գեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին 1/2 բէնսի և 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՕՈՒԼԷՐ, 4, Ալդիոն Բալէյս, Ալդերսկիթէյտ բոտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պալկարիոյ Ներկայացուցչին քով.

64 Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՐԱՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. Պոլսոյ, Պահչանոցին քով, կայսրական Թրամուէյից, 95 և 97

ՇԻՐՔԷԹԻ ԻՍԱՑՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՈՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱՊԷ

1890 Ապրիլ 9 Երկուշաբթի օրէն սկսեալ մինչև ցնոր տեսութիւն

Բոլոր կիրակի օրերէն) Ե-ր-ա-գ-ա-ն Եղերգեն
Կամուրջ Լիզոզ ղբեներուն Ե-ր-ե-կ-ե-մ-ն-ե-ր
ժ. ա. ր.

11 40 Եղեռնմ. Մեզարպ. Պեզիւք. Թարպ. Եղեռնք Պազճ. Ր. Հիսար (Ամենավաղուի ղբգենաւորք հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12 40 Եղեռնմ. Մեզպ. Պեզ. Թարպ. Եղեռնք. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար [Ամենավաղուի ղբգ. հետ պիտի հաղորդակցի Ուրբաթի օրերը ժամ 1 15ին, Պեզպքի ղբգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	18
2 Եղեռնմ. Մեզարպ. Պեզիւք. Թարպ. Եղեռնքզոյ Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեզպք (Պեզպքի ղբգ. ին հետ հաղորդակցի բացի ուրբաթէ)	17
2 15 Ր. Ա. Գավազ Մեզպ. Պեզ. Թարպ. Պեզ. Գ. Գանտիլի [Գանտ. ղբգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը Վանիք. Զենկ Պեզ. Գալի Պեզիք]	21
3 — Եղեռնմ. Մեզարպ. Պեզիւք. Թարպ. Եղեռնք Սթէն. Միրկեն Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեզպք Ամրվ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	9
4 30 Եղեռնմ. Մեզպ. Պեզ. Թարպ. Եղեռնք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պեզպք Ամրվ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	33
5 45 Եղեռնմ. Մեզպ. Պեզիւք. Թարպ. Եղեռնք. Սթէն Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեզպք Ամրվ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք	22
7 — Եղեռնմ. Մեզարպ. Պեզիւք. Թարպ. Պեզ.գ.զ Բաշտ. Եղեռնք. Միրկ. Գանտիլի. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամրվ. Զենկ. Պեզ.յլէր. Օրթ.ա. Գուրբ. Պեզիք. Իսակ.	2
8 15 Ա. և Ր. Գավազ Եղեռնմ Մեզարպ. Պեզ. Թար. Եղեռնք. Սթէնիա Միրկ. Ր. Հիսար Պեզպք Ամրվ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	21
10 — Մեզարպ. Պեզ. Թարպ. Եղեռնք. Միրկ. Ր. Հիսար Ամրվ. Օրթ.ա. Պեզ.	20
Արևմ-ա-ր-ա-ն-ա-ն կամուրջ ԻՍԱՑՐԻՑԷ	
11 30 Պեզպք Ամրվ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	33
11 35 Եղեռնք. Սթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեզպք Ամրվ. Գուրբ. Օրթ. Պեզիք.	22
12 — Պեզպք Ամրվ. Գուր. Օրթ. Պեզիք.	22
12 30 Ր. Հիսար Պեզպք Ամրվ. Գուր. Օրթ. Պեզիք.	2
1 5 Պեզպք Ամրվ. Գուրբ. Օրթ.ա.ք Պեզիքթամ	25
1 30 Ր. Հիսար Պեզպք Ամրվ. Գուր. Օրթ. Պեզ. Գավ.	28
2 15 Պեզպք Ամրվ. Գուրբ. Օրթ.ա.ք. Պեզիք.	22
3 — Պեզպք Ամրվ. Գուր. Օրթ. Պեզ. Գավ.	25
3 30 Պեզպք Ամրվ. Գուր. Օրթ. Պեզիք. (Բացի ուրբաթէ)	23
11 10 Պեզպքէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Ր. Հիսարէն	25
Ա-ռ-ա-ջ-ն Եղերգեն կամուրջ ԻՍԱՑՐԻՑԷ	
12 — Վանիք. Զենկ. Պեզ.յլ. Գուզ.	20
1 — Պեզ.յ.զ Բաշտ. Զուզ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիքեզ Զենկեզ.քեզ (Զենկեզ.էր. պիտի հաղորդակցի)	23
12 50 Պեզպք Գանտ. Վանիք. Զենկ. Պեզ.յլ. Գուզկ. Պեզիքթամ	38
3 — Պեզ.յ.զ Բաշտ. Զուզպ.ք. Գանդ.Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հղրգ. Ուրբաթի օրերը Վան. Զենկ. Պեզ.յլ. Գուզկ. Պեզիքթ.)	21
2 — Զենկեզ. Պեզ.յլէր. Գուզկ. Իսակ.	20
3 35 Գանտ. Վանիք. Զենկեզ. Պեզ.յլէր. Գուզ. Պեզիք. (Բացի ուրբաթէ)	18
4 25 Գանտ. Վանիք. Զենկեզ. Պեզ.յլերպ. Գուզկ. Իսակիւտար (Բացի ուրբաթէ)	17
5 15 Պեզ.յ. Բաշտ. Զուզպ.ք. Գանդ.Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զենկ. Պեզ.յլ. Գուզկ. Պեզիքր	28
6 45 Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Ամրվ. Զենկ. Պեզ.յլ. Օրթ. Գուզ. Պեզիք. Իսակ.	25
9 20 Պեզիւք. Թարպիա Պեզ.յգ. Բաշտ. Զուզ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զենկ. Պեզ.յլ. Գուզ. Իսակիւտար	28
10 20 Գանտ. Զենկ.	19
11 — Գուզ.էն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ)	22
10 55 Զենկ ուղղակի կամուրջ	2
(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Ե-ր-ա-գ-ա-ն Եղերգ. Երթեւեկ-ը ղբգենաւորք ժամերը	
1 15 Պեզ. Օրթ. Գուր. Ամրվ. Պեզպք Ր. Հիսարանք. Եղեռնք. Թարպ. Պեզիւք. Մեզարպ. Եղեռնմ.	19
2 30 Պեզիք. Օրթ.ա.ք. Գուր. Ամրվ.ք. Պեզպք Ր. Հիսար Միրկ. Եղեռնք. Թարպ. Պեզ. Մեզարպ. Եղեռնմ.	33
3 — Գավազ. Իսակ. Պեզիք. Գուզկ. Օրթ. Պեզ.յլէր. Զենկեզ. Ամրվ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանդ.Ճ. Միրկ. Եղեռնք. Բաշտ. Պեզ.յգ. Թարպ. Պեզ. Մեզ. Եղեռնմ.հայլէ	2
4 — Պեզիք. Օրթ. Գրդ. Ամրվ. Պեզպք Ր. Հիսար Պոյաճ. Եղեռնք. Թարպ. Պեզ.յ. Մեզարպ. Եղեռնմ.	22
5 15 Իսակ. Պեզիք. Գուզկ. Օրթ.ա.ք. Պեզ.յլ. Զենկ. Ամրվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանդ. Միրկ.	25
6 — Գավազ. Պեզիք. Օրթ.ա.ք. Գուրբ.ք. Ամրվ. Պեզպք. Ր. Հիսար Միրկ. Սթէն. Եղեռնք. Պեզ.յգ. Թարպ. Պեզ. Մեզր. Եղեռնմ. և Գավազներ	21
7 — Պեզիք. Իսակ. Գուզկ. Պեզ.յլ. Զենկ. Ամրվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Միրկ. Եղեռնք. Պեզ.յգ.զ. Թարպ. Պեզ.յիւք.	23
8 30 Պեզիք. Օրթ. Ամրվ. Պեզ. Ր. Հիսար Միրկ. Եղեռնք. Թարպ. Մեզարպ. Պեզ.	20
10 — Պեզիք. Օրթ. Գուրբ. Ամրվ. Պեզպք Ր. Հիսար Միրկ. Եղեռնք. Թարպ. Պեզ. Մեզպ. Եղեռնմ. (Ուրբաթները 9 15ին մինչև Լիմիրկեն և ամառ 10ին ուղղակի կամուրջ)	17
10 40 Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սթէն. Եղեռնք. Թարպ. Պեզ.յիւքաբեռ. Մեզարպ. Եղեռնմ.	21
11 20 Եղեռնք. Թարպ. Պեզ. Մեզպ. Եղեռնմ.	19
11 35 Պեզ.ք Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սթէն. Եղեռնք.	22
Կամուրջէն Ա-ռ-ա-ջ-ն Երթեւեկ-ը ղբգենաւորք ժամերը	
12 15 Ուղղակի Պեզպք	33
1 35 Ուղղակի Պեզպք	22
2 25 Ուղղակի Պեզպք	25
2 55 Ուղղակի Պեզ.ք (Բացի ուրբաթէ)	23
10 30 Պեզիք. Օրթ. Գուրբ.ք. Ամրվ. Պեզպք (Ուրբաթի օրերը 10 15ին և Ր. Հիսարէն Պոսֆոր կամուրջ ղբգ. հետ պիտի հաղ.)	25
11 15 Գավազ. Պեզիք. Օրթ. Գուրբ. Ամրվ. Պեզպք Ր. Հիսար Պոյաճ.ք.	28
11 40 Պեզիք. Օրթ. Գուրբ.ք. Ամրվ. Պեզպք	2
12 — Պեզիք. Օրթ. Գուրբ. Ամրվ.	25
Կամուրջէն Ա-ռ-ա-ջ-ն Եղերգ. Երթեւեկ-ը ղբգենաւորք ժամերը	
1 20 Իսակ. Գուզկ. Պեզ.յլ. Զենկեզ.էր	20
3 30 Իսակ. Գուզկ. Պեզ.յլ. Զենկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանդ. Զուզպ.ք. Բաշտ. Պեզ.յգ.	23
2 55 Ուղղակի Գանտիլի [Բացի ուրբաթէ]	18
3 45 Ուղղակի Գանտիլի (Բացի ուրբաթէ)	17
9 25 Պեզ.յ.թամ.ք. Գուզկ.նէն. Պեզ.յլէր. Զենկեզ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավազներ գացող ղբգենաւորքն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 5 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդ. Զուզ. Բաշտ. Պեզ.յգ. Թարպ. Մեզարպ. Գավազներ [ուրբաթները Պեզիք.]	18
10 15 Գուզկ. Պեզ.յլ. Զենկ.	2
10 40 Իսակ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ)	22
11 — Պեզ.յ.թամ.ք Գուզ.նէն. Պեզ.յլէր. Զենկեզ. Վան. Գանտ. Պեզ.ք (Ուրբաթի օրերը Իսակ.	33
11 20 Գանտիլ. Ա Հիսար Գանդ.Ճ. Զուզ. Բաշտ. Պեզ.յգ.զ	28
11 45 Գավազ. Գուզ. Պեզ.յլ. Զենկ. Վանիք.	20

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
— —	6 30 Պեզիք	— —	— —
— —	7 5	12 22	— —
12—	**8 —Վ.սափ.	12 45	7 5
12 45	8 20 Պեզիք	1 30	8 15 Պեզիք.
1 30	9 — Պեզիք	2 40	9 5
2 20	9 30	3 30	9 45
3 —	10 —Ֆերպ	3 45 Պեզիք	10 10 Պեզիք
3 35 Ֆերպոթ	10 10 Պեզիք	4 30 Ֆերպոթ	10 30 Ֆերպ.
4 Պեզիք.	10 40	4 30	10 40
4 30	11 10 Ֆերպ	5 — Վ.սափ.	11 20 Ֆերպ.
5	11 10	5 45	11 20
5 30 Ֆերպոթ	11 40	6 15 Ֆերպոթ	11 40
6 5	12 5	6 35 Պեզիք	12 5

* Այս երթեւեկութիւնն Հրեից ամենուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի։
** Բացի կիրակի օրերէ։

ԻՄԱԿԻԻՏԱՐԵՐԹԵԼԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —
— —	6 30 Պեզիք	— —	— —
— —	7 5	11 50	7 5
11 30	8 —Վ.սափ.	12 45	8 15
12 15	8 20 Պեզիք	1 20 Վ.սափ.	9 5
1 —	9 —	2 —	9 50
1 45	9 30	3 — Պեզիք	10 10 Պեզիք
2 20 Վ.սափ.	10 — Ֆերպ.	3 30 Վ.սափ.	10 30 Ֆերպ.
3 —	10 20 Պեզիք	4 —	10 40 Գ.գ.
3 35 Ֆերպ.	10 50	4 30 Ֆերպոթ	11 —
4 — Պեզիք	11 —Գուզկ	5 15 Վ.սափ.	11 20 Ֆերպ.
4 30	11 10 Ֆերպ.	5 15 Պեզիք	11 20
5 —Վ.սափ.	11 20	5 45	11 50
5 30 Ֆերպ	11 40	6 15 Ֆերպոթ	11 55 Գ.գ.*
6 5	12 5	6 35 Պեզիք	12 5

ՀԱՐԻՄ ԻՄԱԿԻԻՏԱՐԵՐԹԵԼԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ ԻՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 45	Հարեմէն Պալաճ.ք (բացի ուր. և կիր. օրերէն)	
5 15	» »	
10 40	» » (» » » »	
11 25	» » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին	
3 15	Կամուրջէն Հարեմ Պալաճ.ք (բաց ի կիրակի և ուրբաթի օրերէն)	
4 15	Կամուրջէն Հարեմ ամառ Պալաճ.ք (կիր. և ուր. օրերը ժ. 5)	
10 10	Կամուրջէն Հարեմ ամառ Պալաճ.ք (բաց ի ուրբաթի և կիրակի օրերէն)	
11 10	Կամուրջէն Հարեմ ամառ Պալաճ.ք (Կիրակի և ուրբաթի օրերը ժ. 10 30ին).	

ԻՄԱԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՄԱԿԻԻՍԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱՔԱՆԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՅԱՐԱՐՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՈՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 35	Իսկիւտարէն Գալատա Սարբեճէն	
5 30	Իսկիւտարէն Սարբեճէն	
10 —	Իսկիւտարէն Սարբեճէն	
11 10	» Գալատա (Եղեռնի գիւղի ղբգենաւորն հետ կը հաղորդակցի)	
4 30	Սարբեճէնէն Իսկիւտար	
6 15	Սարբեճէնէն Գալատա Իսկիւտար	
10 30	Սարբեճէնէն Իսկիւտար	
11 20	Գալատայէն Իսկիւտար	

* Բաց ի Ուրբաթի օրերէն.

Ծան.—Ոչ միջոցաւ եղած ասան, յոգենաւք ծանոթ գանուած տեղը պիտի Ցուն. 161

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐԲՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՒԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ-ա-ր-ս-ա-յ և Բ-օ-ս-ֆ-ո-ր-ի դ-ի-ա-ն-ա-ր-ա-ն-ա-ն-ա-ր-ա-ն-ա-ր-ա-ն-ա-ր